

Συμβούλιο
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Βρυξέλλες, 24 Μαΐου 2022
(OR. en)

9478/22

JAI 741
SCHENGEN 53
SCH-EVAL 61
FRONT 209
IXIM 135
MIGR 154
ASILE 65
ENFOPOL 291
COMIX 256

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Για τη Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Martine DEPREZ, Διευθύντρια
Ημερομηνία Παραλαβής:	24 Μαΐου 2022
Αποδέκτης:	Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	COM(2022) 301 final
Θέμα:	ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ Έκθεση για την κατάσταση του Σένγκεν 2022

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - COM(2022) 301 final.

σνημμ.: COM(2022) 301 final

Βρυξέλλες, 24.5.2022
COM(2022) 301 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Έκθεση για την κατάσταση του Σένγκεν 2022

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Έκθεση για την κατάσταση του Σένγκεν 2022

Ο χώρος Σένγκεν χωρίς ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα (στο εξής: χώρος Σένγκεν) αποτελεί ιστορικό επίτευγμα της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Από τότε που τέθηκαν τα θεμέλιά του το 1985, έχει αλλάξει την καθημερινότητα εκατομμυρίων ανθρώπων. Το σχέδιο Σένγκεν έχει εξαλείψει τα εμπόδια, έχει φέρει τους ανθρώπους πιο κοντά και έχει ενισχύσει τις ευρωπαϊκές οικονομίες. Η ταχύτητα με την οποία οι άνθρωποι, τα αγαθά και οι υπηρεσίες κυκλοφορούν εντός της ΕΕ συμβάλλει στην προώθηση της ευρωπαϊκής ανταγωνιστικότητας και στη δημιουργία θέσεων εργασίας και ανάπτυξης.

Η δημιουργία του χώρου Σένγκεν έχει ενοποιήσει επίσης την ήπειρο, με τη δημιουργία ενός χώρου χωρίς σύνορα, γεγονός εμβληματικό για όλους τους Ευρωπαίους. Λαμβάνει τεράστια στήριξη¹. Για μια ολόκληρη γενιά Ευρωπαίων, η ιδέα της υποβολής σε συνοριακούς ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα της ΕΕ είναι σχεδόν αδιανόητη. Χάρη στον χώρο Σένγκεν, οι πολίτες μπορούν να ταξιδεύουν απρόσκοπτα μεταξύ των κρατών μελών για να εξερευνήσουν, να σπουδάσουν ή να εργαστούν. Επιπλέον, το κόστος της μη ύπαρξης του χώρου Σένγκεν θα ήταν εξαιρετικά υψηλό², όπως κατέδειξε πρόσφατα η πανδημία COVID-19.

Πράγματι, αρκετές κρίσεις των τελευταίων ετών έχουν καταδείξει ότι το επίτευγμα αυτό δεν μπορεί να θεωρηθεί δεδομένο. Ο χώρος Σένγκεν δοκιμάστηκε σοβαρά για πρώτη φορά το 2015 με τη μεταναστευτική κρίση και ορισμένες σοβαρές απειλές κατά της ασφάλειας. Πιο πρόσφατα, προέκυψαν νέες προκλήσεις με την πανδημία, καθώς και με την άφιξη μεγάλου αριθμού ανθρώπων λόγω του πολέμου στην Ουκρανία.

Χάρη στην αποφασιστικότητα της ΕΕ και των κρατών μελών και στην πρόοδο που επιτεύχθηκε τα τελευταία χρόνια, ο χώρος Σένγκεν έχει αποδείξει την ανθεκτικότητά του και έχει αναδυθεί ισχυρότερος από αυτές τις προκλήσεις. Ενώ εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις, ο χώρος Σένγκεν γενικά λειτουργεί ικανοποιητικά. Αυτό επιβεβαιώνεται από τα αποτελέσματα των τακτικών αξιολογήσεων Σένγκεν, από τα οποία προκύπτουν λίγες μόνο περιπτώσεις συστημικών ελλείψεων, καθώς και από άλλα εργαλεία που διαθέτουμε για την αξιολόγηση της λειτουργίας του χώρου Σένγκεν και των εθνικών ικανοτήτων για συνοριακούς ελέγχους στα κράτη μέλη.

Τα τελευταία χρόνια το σύστημα Σένγκεν έχει δοκιμαστεί από διάφορες κρίσεις, οι οποίες οδήγησαν σε *ad hoc* πολιτικές συζητήσεις γύρω από τον χώρο Σένγκεν. Έχει καταστεί περισσότερο από ποτέ προφανές ότι τα επιτεύγματα του Σένγκεν δεν θα πρέπει να θεωρούνται δεδομένα. Όλες οι πρόσφατες προκλήσεις έχουν θέσει στο προσκήνιο την ανάγκη λήψης αποφασιστικών μέτρων για τη βελτίωση της δομής διακυβέρνησης του χώρου Σένγκεν, ώστε να διασφαλιστεί η εύρυθμη λειτουργία του. Τον Νοέμβριο του 2020 η Επιτροπή συγκρότησε το ετήσιο φόρουμ Σένγκεν ως το πρώτο βήμα για την προώθηση ενός συμμετοχικού πολιτικού διαλόγου με στόχο την οικοδόμηση ενός ισχυρότερου χώρου Σένγκεν με βάση την αμοιβαία εμπιστοσύνη. Οι ανταλλαγές πολιτικών απόψεων σε υψηλό επίπεδο επιβεβαίωσαν την ανάγκη για ισχυρότερη διακυβέρνηση του χώρου Σένγκεν, η οποία επαναδιατυπώθηκε στο δεύτερο φόρουμ Σένγκεν τον Μάιο του 2021.

Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή έχει αναπτύξει ένα νέο μοντέλο διακυβέρνησης για τον χώρο Σένγκεν με τη μορφή ενός «κύκλου Σένγκεν» που εξασφαλίζει ένα τακτικό «τσεκ-απ» σχετικά με την κατάσταση του Σένγκεν. Μετά τις συζητήσεις στο πλαίσιο του Συμβουλίου ΔΕΥ στη Lille, οι ιδέες αυτές άρχισαν να υλοποιούνται με το πρώτο Συμβούλιο Σένγκεν που πραγματοποιήθηκε στις 3 Μαρτίου 2022. Το Σένγκεν, ένα κοινό σχέδιο, χρειάζεται μια κοινή απάντηση στις τρέχουσες και

¹ Ευρωβαρόμετρο Χειμώνας 2021/2022.

² https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/581383/EPRS_STU%282016%29581383_EN.pdf

μελλοντικές προκλήσεις και στη δέσμευση των κρατών μελών, των θεσμικών οργάνων της ΕΕ και των σχετικών οργανισμών. Ο νέος κανονισμός για τη μεταρρύθμιση του μηχανισμού αξιολόγησης και παρακολούθησης Σένγκεν έχει ως στόχο να συμβάλει περαιτέρω στην επίτευξη του στόχου αυτού, εξασφαλίζοντας τον έγκαιρο εντοπισμό των ελλείψεων και αποτελεσματικές διαδικασίες παρακολούθησης.

Αυτή η ενισχυμένη διακυβέρνηση είναι ζωτικής σημασίας για να εφαρμοστεί το φιλόδοξο θεματολόγιο για το Σένγκεν που έχει οριστεί στη **στρατηγική Σένγκεν που θα παρουσιάσει η Επιτροπή τον Ιούνιο του 2021**. Η επείγουσα έγκριση του ενισχυμένου νομοθετικού πλαισίου και η εφαρμογή του είναι απαραίτητα στοιχεία για να καταστεί ο χώρος Σένγκεν ισχυρότερος και ανθεκτικότερος.

Η παρούσα έκθεση για την κατάσταση του Σένγκεν προσδιορίζει τα βασικά στοιχεία του νέου μοντέλου διακυβέρνησης για τον χώρο Σένγκεν, καταγράφει την εφαρμογή της στρατηγικής Σένγκεν συνολικά, καθώς και των επιμέρους συνιστωσών της, και καθορίζει τις προτεραιότητες για τον χώρο Σένγκεν κατά την περίοδο 2022/2023. Εξετάζει επίσης τις νομικές υποχρεώσεις της Επιτροπής³ να υποβάλλει εκθέσεις για την κατάσταση όσον αφορά την απουσία ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα, τα αποτελέσματα των αξιολογήσεων Σένγκεν και την κατάσταση της εφαρμογής των συστάσεων. Η παρούσα έκθεση χρησιμεύει ως υπόδειγμα για το μέλλον: ως πρώτο βήμα του ετήσιου κύκλου Σένγκεν, κάθε μελλοντική έκθεση για την κατάσταση του Σένγκεν θα πρέπει να δρομολογεί ετήσια διαδικασία υποβολής έκθεσης για την παρουσίαση της κατάστασης του Σένγκεν, όπου θα προσδιορίζονται οι προτεραιότητες για το επόμενο έτος και θα επιδιώκεται η διασφάλιση συζητήσεων σχετικά με την πρόοδο που έχει σημειωθεί στο τέλος ενός δεδομένου έτους. Η έκθεση για την κατάσταση του Σένγκεν θα πρέπει να αποτελέσει τη βάση για την ενίσχυση του πολιτικού διαλόγου, της παρακολούθησης και της επιβολής του κεκτημένου του Σένγκεν.

1. Ενίσχυση της διακυβέρνησης του χώρου Σένγκεν

Ένας χώρος που εξαρτάται από την αμοιβαία εμπιστοσύνη μεταξύ των κρατών μελών και, εν τέλει, από την ορθή και αποδοτική εφαρμογή του νομικού πλαισίου Σένγκεν, απαιτεί ισχυρή και δομημένη διακυβέρνηση. Μετά τις συζητήσεις στο πλαίσιο του πρώτου⁴ και του δεύτερου⁵ φόρουμ Σένγκεν⁶ και για την πραγματική ενίσχυση του χώρου Σένγκεν μακροπρόθεσμα, δημιουργήθηκε ένα νέο μοντέλο διακυβέρνησης Σένγκεν. Κατά τη διάρκεια του πρώτου Συμβουλίου Σένγκεν τον Μάρτιο του 2022, τα κράτη μέλη επιβεβαίωσαν εκ νέου την ανάγκη αυτήν και ενέκριναν τον **κύκλο Σένγκεν** που παρουσίασε η Επιτροπή. Ο κύκλος αυτός προβλέπει τακτικό «τσεκ απ» σχετικά με την κατάσταση του Σένγκεν, το οποίο επιτρέπει τον έγκαιρο εντοπισμό προβλημάτων, ώστε να διασφαλίζεται η κοινή ανάληψη ευθύνης και να προωθείται η λήψη κατάλληλων μέτρων.

---

³ Η παρούσα έκθεση πραγματεύεται τη νομική υποχρέωση της Επιτροπής να υποβάλλει εκθέσεις σύμφωνα με το άρθρο 20 του κανονισμού αριθ. 1053/2013 του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση ενός μηχανισμού αξιολόγησης και παρακολούθησης για την επαλήθευση της εφαρμογής του κεκτημένου του Σένγκεν και με το άρθρο 33 του κώδικα συνόρων του Σένγκεν [κανονισμός (ΕΕ) 2016/399 περί κώδικα της Ένωσης σχετικά με το καθεστώς διέλευσης προσώπων από τα σύνορα]. Αποσκοπεί επίσης να εξασφαλίσει τη σύνδεση με άλλες παρόμοιες εκθέσεις, οι οποίες έχουν μέχρι στιγμής αποφέρει αποτελέσματα σε διάφορα στοιχεία που σχετίζονται με την κατάσταση του Σένγκεν, την ανακοίνωση για την αποκατάσταση του χώρου Σένγκεν, τις τακτικές εκθέσεις σχετικά με την εφαρμογή του ευρωπαϊκού θεματολογίου για τη μετανάστευση, τις εκθέσεις για τη μετανάστευση και το άσυλο, την έκθεση για τους συστηματικούς ελέγχους, την έκθεση ή τις εκθέσεις διαλειτουργικότητας και την έκθεση προόδου για την Ένωση Ασφάλειας.

⁴ 30 Νοεμβρίου 2020.

⁵ 17 Μαΐου 2021.

⁶ Η Επιτροπή συγκρότησε το φόρουμ Σένγκεν για να ενισχύσει την έμπρακτη συνεργασία και την αμοιβαία εμπιστοσύνη με στόχο να δώσει πολιτική ώθηση, αποτιμώντας τα επιτεύγματα και τα εμπόδια που εντοπίστηκαν και καθορίζοντας τη μελλοντική πορεία για το Σένγκεν.

Το σημείο εκκίνησης του ετήσιου κύκλου Σένγκεν είναι η ετήσια έκθεση για την κατάσταση του Σένγκεν, μέσω της οποίας η Επιτροπή δρομολογεί τη διαδικασία διακυβέρνησης προσδιορίζοντας τις κύριες προκλήσεις για τον χώρο Σένγκεν και τις δράσεις προτεραιότητας που πρέπει να εξεταστούν τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Στο πλαίσιο του κύκλου Σένγκεν, για την παροχή ενημέρωσης σχετικά με την κατάσταση του Σένγκεν, η Επιτροπή θα υποβάλλει τακτικά το βαρόμετρο Σένγκεν⁷.

Οι διοργανικές συζητήσεις στο πλαίσιο του **φόρουμ Σένγκεν** και οι πολιτικές διαβουλεύσεις στο πλαίσιο του **Συμβουλίου Σένγκεν**⁸ τον Ιούνιο θα δώσουν την αναγκαία πολιτική ώθηση στα βασικά στρατηγικά ζητήματα. Η υλοποίηση των δράσεων προτεραιότητας θα απαιτήσει τη συμμετοχή όλων. Το μοντέλο διακυβέρνησης Σένγκεν παρέχει ένα πλαίσιο για τη διασφάλιση ορθής παρακολούθησης της εξέλιξης, με τακτικές ανταλλαγές απόψεων σχετικά με κοινές προκλήσεις, συντονισμένες λύσεις και ανταλλαγή ορθών πρακτικών, ώστε να ανοίξει ο δρόμος για την αποτελεσματική και έγκαιρη υλοποίηση των απαιτούμενων δράσεων. Κατά τις τελευταίες φάσεις στο τέλος του έτους, οι συζητήσεις θα επικεντρωθούν στην παρακολούθηση του τρόπου με τον οποίο έχουν αντιμετωπιστεί οι κύριες προκλήσεις για το Σένγκεν, συμπεριλαμβανομένης της καθοδήγησης για επιχειρήσεις που διεξάγονται από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής (στο εξής: Frontex). Με τον τρόπο αυτόν, θα εξασφαλιστεί ισχυρότερη πολιτική δέσμευση για την κοινή ευρωπαϊκή διακυβέρνηση του χώρου Σένγκεν και θα καθοριστούν τα αναγκαία βήματα για τον επόμενο ετήσιο κύκλο.

Ο νέος **μηχανισμός αξιολόγησης και παρακολούθησης Σένγκεν**, τον οποίο πρότεινε η Επιτροπή τον Ιούνιο του 2021 και ο οποίος εγκρίθηκε πρόσφατα από το Συμβούλιο, θα διαδραματίσει καίριο ρόλο σε αυτό το νέο μοντέλο διακυβέρνησης Σένγκεν. Θα είναι ο βασικός μηχανισμός για τον εντοπισμό των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν τα κράτη μέλη και για τη διασφάλιση της ταχείας λήψης διορθωτικών μέτρων. Με τον τρόπο αυτόν, θα αποφευχθεί το ενδεχόμενο τυχόν προβλήματα στην υλοποίηση, ιδίως σε περιπτώσεις σοβαρών ελλείψεων, να έχουν δευτερογενείς επιπτώσεις σε ολόκληρο τον χώρο Σένγκεν. Η ταχεία εφαρμογή της μεταρρύθμισης αυτής θα διασφαλίσει ότι ο χώρος Σένγκεν διαθέτει ένα πιο αποτελεσματικό, στρατηγικό και ευέλικτο μέσο για την αντιμετώπιση νέων προκλήσεων, την αντίδραση στις μεταβαλλόμενες συνθήκες και την προσαρμογή στις νέες περιστάσεις. Η Επιτροπή λαμβάνει ήδη τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσει την έγκαιρη και αποτελεσματική εφαρμογή της.

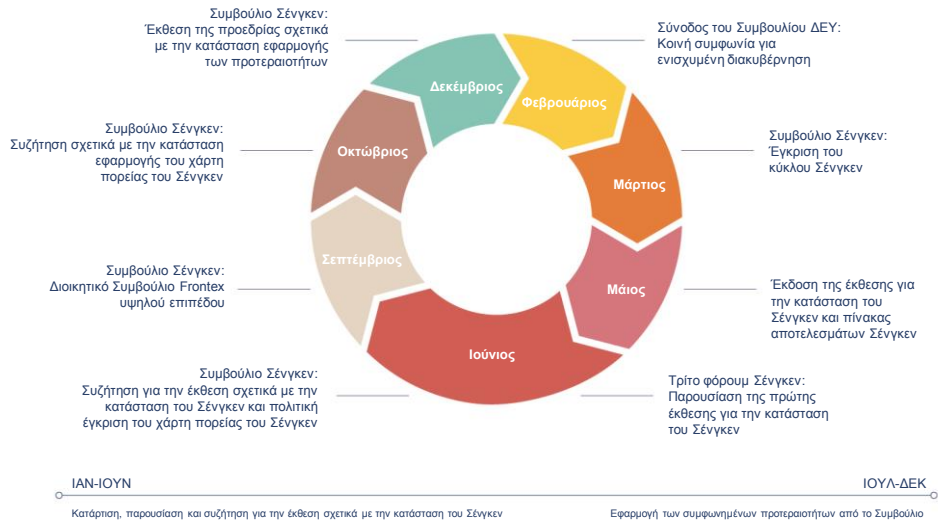
Ο **συντονιστής Σένγκεν** της Επιτροπής θα κατευθύνει και θα συντονίζει τον κύκλο Σένγκεν, σε συντονισμό με τα κράτη μέλη.

---

⁷ Η Επιτροπή υπέβαλε το βαρόμετρο Σένγκεν στο πρώτο Συμβούλιο Σένγκεν τον Μάρτιο του 2022.

⁸ Το Συμβούλιο Σένγκεν αποτελεί πρωτοβουλία της γαλλικής προεδρίας του Συμβουλίου της ΕΕ, και συστάθηκε στο πλαίσιο του Συμβουλίου Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων σε μικτή επιτροπή (δηλαδή περιλαμβάνει επίσης τις συνδεδεμένες χώρες Σένγκεν: Ισλανδία, Νορβηγία, Ελβετία και Λιχτενστάιν) και έχει ως αποστολή να συζητά σε υψηλό πολιτικό επίπεδο θέματα που σχετίζονται με το Σένγκεν, με τη συμμετοχή όλων των σχετικών παραγόντων, ιδίως των οργανισμών.

**Ενισχυμένη διακυβέρνηση του χώρου Σένγκεν:
Ο ΠΡΩΤΟΣ ΚΥΚΛΟΣ ΣΕΝΓΚΕΝ 2022**

9

⁹ Από το 2023 ο κύκλος Σένγκεν θα ξεκινά τον Φεβρουάριο με την έγκριση της έκθεσης για την κατάσταση του Σένγκεν.

Πλαίσιο 1. Πρώτος κύκλος Σένγκεν — Προτεραιότητες για την περίοδο 2022/2023

Οι κύριες δράσεις προτεραιότητας για τον χώρο Σένγκεν είναι οι εξής:

1. ενίσχυση της διαχείρισης των **εξωτερικών συνόρων**
2. διασφάλιση ότι οι **έλεγχοι στα εσωτερικά σύνορα** αποτελούν μέτρα **έσχατης ανάγκης** που διατηρούνται για περιορισμένο χρονικό διάστημα και συνοδεύονται από μέτρα μετριασμού, εάν απαιτείται
3. ενίσχυση της εσωτερικής **ασφάλειας** μέσω ενισχυμένης αστυνομικής συνεργασίας εντός της ΕΕ.

Για την επίτευξη των στόχων αυτών, είναι απαραίτητη η ταχεία υλοποίηση των ακόλουθων δράσεων προτεραιότητας:

- έγκριση και εφαρμογή της πολυετούς στρατηγικής πολιτικής για την **ευρωπαϊκή ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων**
- διασφάλιση συστηματικών ελέγχων σε όλους τους ταξιδιώτες στα εξωτερικά σύνορα
- εφαρμογή της **νέας αρχιτεκτονικής ΤΠ** και της **διαλειτουργικότητας για τη διαχείριση των συνόρων** εγκαίρως έως το 2023
- εφαρμογή του νέου **μηχανισμού αξιολόγησης και παρακολούθησης Σένγκεν**
- διασφάλιση της πλήρους εφαρμογής των εντολών του **Frontex** και της **Ευρωπόλ**
- βελτίωση των εθνικών συστημάτων επιστροφής
- πλήρης αξιοποίηση των διαθέσιμων εργαλείων **διασυνοριακής αστυνομικής συνεργασίας**
- άρση όλων των μακροχρόνιων **ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα**.

Μια ακόμα βασική προτεραιότητα για τη βελτίωση του νομοθετικού πλαισίου είναι η γρήγορη έγκριση των προτάσεων της Επιτροπής, όπως:

- Τροποποίηση του **κώδικα συνόρων του Σένγκεν**.
- Προτάσεις **αστυνομικής συνεργασίας**.
- Η πρόταση για τον **έλεγχο διαλογής**.

2. Πρόοδος στο πλαίσιο της στρατηγικής Σένγκεν

Με τη στρατηγική Σένγκεν, η Επιτροπή καθόρισε τα μέτρα για την εύρυθμη λειτουργία του χώρου Σένγκεν. Από τότε που εγκρίθηκε η στρατηγική τον Ιούνιο του 2021, η Επιτροπή έχει τηρήσει τη δέσμευσή της και έχει διασφαλίσει την ταχεία διάθεση των εργαλείων για τη στήριξη του χώρου Σένγκεν. Οι τρεις πυλώνες στους οποίους βασίζεται ο χώρος Σένγκεν: **η αποτελεσματική διαχείριση των εξωτερικών συνόρων, τα μέτρα για την αντιστάθμιση της απουσίας ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα και η ισχυρή διακυβέρνηση**, έχουν όλα τους ενισχυθεί και εφοδιαστεί με επικαιροποιημένα εργαλεία ώστε να είναι σε θέση να ανταποκριθούν αποτελεσματικά στις νέες περιστάσεις. Είναι πλέον καιρός να υλοποιηθούν οι εκκρεμείς προτάσεις και δεσμεύσεις, με τη συμμετοχή των κρατών μελών και άλλων ενδιαφερόμενων μερών, η οποία είναι απαραίτητη για τη διασφάλιση κοινής ανάληψης ευθύνης.

Η εφαρμογή ενός από τα πλέον προηγμένα τεχνολογικά συστήματα διαχείρισης των συνόρων στον κόσμο εξακολουθεί να αποτελεί βασική προτεραιότητα. Κατά τη διάρκεια του περασμένου έτους, τα κράτη μέλη, ο eu-LISA¹⁰ και η Επιτροπή ενέτειναν περαιτέρω τις προσπάθειες για την εφαρμογή της **νέας αρχιτεκτονικής και διαλειτουργικότητας ΤΠ** σύμφωνα με τα συμφωνηθέντα χρονοδιαγράμματα. Τώρα είναι εξαιρετικά σημαντικό να διασφαλιστεί ότι όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη θα λάβουν τα αναγκαία μέτρα στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους για την

¹⁰Ο eu-LISA είναι ο οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης που διαχειρίζεται τη λειτουργία συστημάτων πληροφοριών μεγάλης κλίμακας, μεριμνώντας για θέματα που αφορούν την ελευθερία, τη δικαιοσύνη και την ασφάλεια.

αποφυγή νέων καθυστερήσεων που θα έθεταν σε κίνδυνο το συνολικό χρονοδιάγραμμα¹¹, με σκοπό την πλήρη εφαρμογή της νέας αρχιτεκτονικής και διαλειτουργικότητας έως το τέλος του 2023. Οι καθυστερήσεις στην υλοποίηση, ο ελλιπής εξοπλισμός των σημείων διέλευσης των συνόρων και τα ζητήματα ποιότητας ενδέχεται να προκαλέσουν αλυσιδωτές επιπτώσεις σε άλλα συστήματα και λειτουργίες.

Έχουν ληφθεί σημαντικά μέτρα για τον εκσυγχρονισμό και την αποτελεσματικότερη υποβολή και διεκπεραίωση των αιτήσεων θεώρησης, με παράλληλη ενίσχυση της ασφάλειας του χώρου Σένγκεν. Η ψηφιακή τεκμηρίωση είναι πιο αποδοτική και ασφαλής. Στις 27 Απριλίου 2022 η Επιτροπή υπέβαλε πρόταση για την **ψηφιοποίηση των διαδικασιών θεώρησης**.

Τον Δεκέμβριο του 2021 η Επιτροπή ενέκρινε σειρά προτάσεων για το Σένγκεν και την αστυνομική συνεργασία. Η πρόταση αναθεώρησης του **κώδικα συνόρων του Σένγκεν**¹² αποσκοπεί να αποσαφηνίσει τους κανόνες σχετικά με την επαναφορά των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα και τη χρήση εναλλακτικών μέτρων. Προτείνει επίσης τη θέσπιση κοινών εργαλείων για την αποτελεσματικότερη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων σε καταστάσεις κρίσης, όπως σε καταστάσεις κρίσης στον τομέα της δημόσιας υγείας ή σε καταστάσεις όπου οι μετανάστες εργαλειοποιούνται για πολιτικούς σκοπούς.

Τα μέτρα αυτά συμπληρώνονται από νομοθετικές προτάσεις για την ενίσχυση της εσωτερικής ασφάλειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης σύμφωνα με τη στρατηγική για την Ένωση Ασφάλειας. Οι **προτάσεις αστυνομικής συνεργασίας**¹³ θα παράσχουν ένα συνεκτικό νομικό πλαίσιο της ΕΕ, ώστε να διασφαλιστεί ότι οι αρχές επιβολής του νόμου έχουν κατάλληλη πρόσβαση στις πληροφορίες που κατέχουν άλλα κράτη μέλη για την καταπολέμηση του εγκλήματος και της τρομοκρατίας. Η αποτελεσματική και ομαλή αστυνομική συνεργασία θα συμβάλει στην ενίσχυση της πρόληψης, της ανίχνευσης και της διερεύνησης αξιόποινων πράξεων στην ΕΕ, προάγοντας την ασφάλεια για όλους όσους ζουν και μετακινούνται στον χώρο Σένγκεν. Τα κοινά πρότυπα για τις κοινές περιπολίες θα διευκολύνουν το έργο των αστυνομικών που συμμετέχουν και επιχειρούν στο έδαφος άλλων χωρών της ΕΕ, προωθώντας επίσης μια κοινή κουλτούρα αστυνόμευσης στην ΕΕ. Η ταχεία πρόοδος όσον αφορά τη συμφωνία τους θα συμβάλει στη διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας του χώρου Σένγκεν. Αναμένεται ότι η διαδικασία διαπραγμάτευσης θα ολοκληρωθεί το 2023.

Η ενίσχυση της ασφάλειας σε έναν χώρο χωρίς ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα απαιτεί ασφαλή εξωτερικά σύνορα. Από το 2017 τα κράτη μέλη και οι συνδεδεμένες χώρες Σένγκεν υποχρεούνται να διενεργούν **συστηματικούς ελέγχους με χρήση οικείων βάσεων δεδομένων για όλα τα πρόσωπα που διέρχονται τα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ**¹⁴, συμπεριλαμβανομένων των

---

¹¹ Η έναρξη λειτουργίας του ανανεωμένου Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν (SIS) έχει προγραμματιστεί για τον Σεπτέμβριο του 2022, ενώ η Επιτροπή θα εκδώσει απόφαση για τον καθορισμό της ακριβούς ημερομηνίας για την πλήρη εφαρμογή των νέων κανονισμών, μόλις εκπληρωθούν οι απαιτήσεις [άρθρο 66 του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1861 και άρθρο 79 του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1862]. Η έναρξη λειτουργίας του συστήματος εισόδου/εξόδου (ΣΕΕ) αναβλήθηκε για τον Νοέμβριο του 2022. Η έναρξη λειτουργίας του Ευρωπαϊκού Συστήματος Πληροφοριών και Αδειοδότησης Ταξιδιού (ETIAS) είναι προγραμματισμένη για τον Μάιο του 2023.

¹² Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2016/399 περί κώδικα της Ένωσης σχετικά με το καθεστώς διέλευσης προσώπων από τα σύνορα [COM(2021) 891 της 14.12.2021].

¹³ Καλύπτουν την πρόταση σύστασης του Συμβουλίου σχετικά με την επιχειρησιακή αστυνομική συνεργασία [COM (2021) 780 final], την πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου των κρατών μελών [COM (2021) 782 final] και την πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την αυτοματοποιημένη ανταλλαγή δεδομένων για την αστυνομική συνεργασία [COM (2021) 784 final].

¹⁴ Κανονισμός (ΕΕ) 2017/458 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2017, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2016/399 όσον αφορά την ενίσχυση των ελέγχων στα εξωτερικά σύνορα με χρήση οικείων βάσεων δεδομένων (ΕΕ L 74 της 18.3.2017, σ. 1).

προσώπων που απολαύουν το δικαίωμα της ελεύθερης κυκλοφορίας. Το μέτρο αυτό αποσκοπούσε στην ενίσχυση της εσωτερικής ασφάλειας της ΕΕ μετά τη διαπίστωση ότι ορισμένοι από τους αλλοδαπούς τρομοκράτες μαχητές που επιστρέφουν στην ΕΕ είναι πολίτες της ΕΕ. Η έκθεση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο αναλύει την εφαρμογή και τον αντίκτυπο αυτών των συστηματικών ελέγχων. Διαπιστώνει ότι η εφαρμογή συστηματικών ελέγχων με χρήση οικείων βάσεων δεδομένων σε πρόσωπα που απολαύουν του δικαιώματος της ελεύθερης κυκλοφορίας βάσει του δικαίου της ΕΕ κάλυψε ένα σημαντικό κενό στις κανονιστικές διατάξεις, παρά τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα κράτη μέλη κατά την εφαρμογή των εν λόγω κανόνων. Η Επιτροπή προτίθεται να αντιμετωπίσει τις εν λόγω προκλήσεις και να στηρίξει τα κράτη μέλη με μη δεσμευτικά μέσα, ιδίως με την επικείμενη αναθεώρηση του Πρακτικού εγχειριδίου για τους συνοριοφύλακες¹⁵, το οποίο χρησιμοποιείται από τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών κατά τη διενέργεια συνοριακών ελέγχων σε πρόσωπα.

Πλαίσιο 2. Ευρωπαϊκή Συνοριοφυλακή και Ακτοφυλακή — Κύριες εξελίξεις

- Έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος όσον αφορά την επιχειρησιακή εφαρμογή του κανονισμού του 2019 για την Ευρωπαϊκή Συνοριοφυλακή και Ακτοφυλακή¹⁶.
- Από την 1η Ιανουαρίου 2021 ο Frontex στηρίζει τα κράτη μέλη στην προστασία των εξωτερικών συνόρων και στις επιστροφές μέσω του μόνιμου σώματος της Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής. Το μόνιμο σώμα αποτελείται σήμερα από περισσότερους από 6 000 υπαλλήλους και θα είναι πλήρως στελεχωμένο με 10 000 υπαλλήλους έως το 2027. Επί του παρόντος, ο Frontex αποστέλλει καθημερινά, κατά μέσο όρο, 2 000 υπαλλήλους στα χερσαία, θαλάσσια και εναέρια εξωτερικά σύνορα και για την υποστήριξη των επιστροφών.
- Ένας νέος κύκλος στρατηγικής πολιτικής θα έχει ως στόχο να διασφαλίσει την αποτελεσματική και συνεκτική χρήση της Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής, συγκεντρώνοντας πάνω από 120 000 συνοριοφύλακες και εμπειρογνώμονες σε θέματα επιστροφής από τα κράτη μέλη και τον Frontex. Το πλαίσιο αυτό θα συνδέσει καλύτερα διάφορες πολιτικές και εργαλεία και θα έχει ως στόχο να καλύψει τα κενά μεταξύ της προστασίας των συνόρων, της ασφάλειας, της επιστροφής και της μετανάστευσης, διασφαλίζοντας παράλληλα την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων.
- Μετά τη διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο που ξεκινά σήμερα, η Επιτροπή σχεδιάζει να εγκρίνει έως το τέλος του 2022 την πρώτη πολυετή στρατηγική πολιτική για την ευρωπαϊκή ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων, η οποία θα εφαρμοστεί και θα συμπληρωθεί από τις στρατηγικές που θα εγκριθούν από τον Frontex και τις εθνικές αρχές.
- Πρόσθετη στρατηγική καθοδήγηση θα παρέχεται στο πλαίσιο συνεδρίασης υψηλού επιπέδου του διοικητικού συμβουλίου του Οργανισμού. Οι σύνοδοι του Συμβουλίου Σένγκεν παρέχουν επίσης την ευκαιρία να συζητούνται μία φορά ετησίως σε πολιτικό επίπεδο θέματα σχετικά με την εφαρμογή της ευρωπαϊκής ολοκληρωμένης διαχείρισης των συνόρων από την Ευρωπαϊκή Συνοριοφυλακή και Ακτοφυλακή, συμπεριλαμβανομένου του Frontex.
- Στις 21 Δεκεμβρίου 2021 η Επιτροπή ενέκρινε επίσης ένα υπόδειγμα ρύθμισης συνεργασίας το οποίο θα χρησιμοποιεί ο Frontex κατά τη συνεργασία με τρίτες χώρες και υπόδειγμα συμφωνίας περί καθεστώτος για τη ρύθμιση της αποστολής ομάδων του μόνιμου σώματος της Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής σε τρίτες χώρες.
- Στον τομέα των επιστροφών, ο Frontex έχει επίσης σημειώσει σημαντική πρόοδο όσον αφορά την ανάπτυξη των ικανοτήτων του για τη στήριξη των κρατών μελών στους τομείς των επιστροφών και της επανένταξης. Ειδικότερα, τον Φεβρουάριο του 2022 ανέλαβε καθήκοντα ο αναπληρωτής γενικός διευθυντής για τις επιστροφές και τις επιχειρήσεις, ο οποίος επιβλέπει ένα νέο τμήμα επιστροφών.
- Παρέχεται ενισχυμένη στήριξη στα κράτη μέλη στον τομέα της οικειοθελούς επιστροφής, ενώ αναπτύχθηκαν και οι κοινές υπηρεσίες επανένταξης του Frontex για την παροχή στήριξης στα

¹⁵ C(2019) 7131 final της 8.10.2019.

¹⁶ Κανονισμός (ΕΕ) 2019/1896 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Νοεμβρίου 2019, για την Ευρωπαϊκή Συνοριοφυλακή και Ακτοφυλακή και για την κατάργηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1052/2013 και (ΕΕ) 2016/1624 (ΕΕ L 295 της 14.11.2019, σ. 1).

κράτη μέλη στον τομέα της επανένταξης από τον Απρίλιο του 2022.

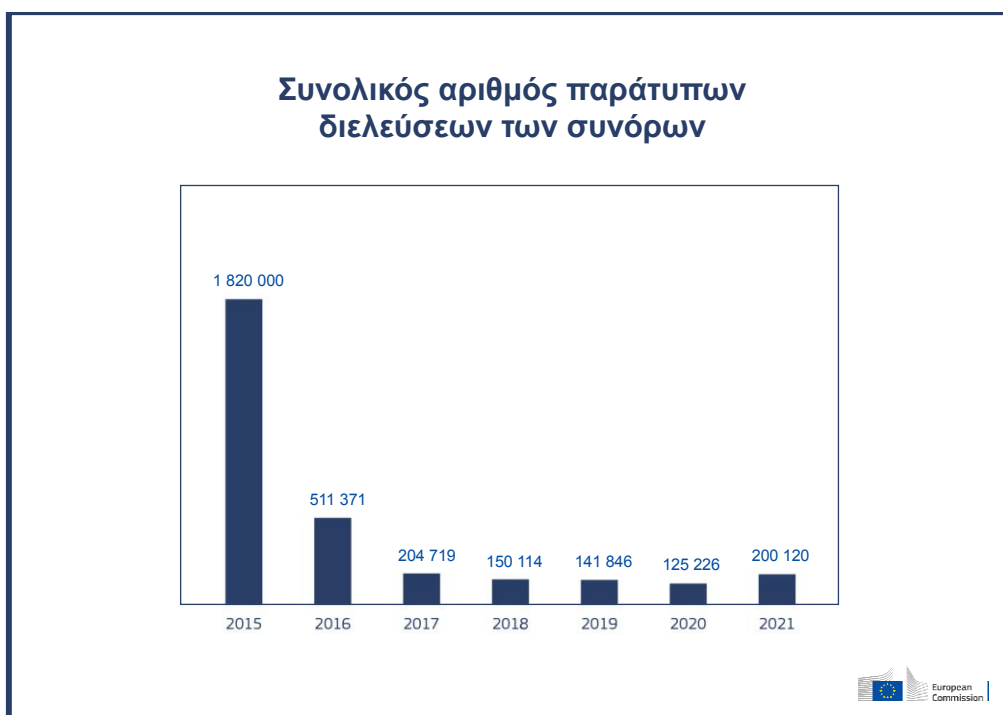
- Ο Frontex σημειώνει πρόοδο όσον αφορά την ανάπτυξη των ικανοτήτων του για την οργάνωση επιχειρήσεων επιστροφής με δική του πρωτοβουλία, με την οργάνωση της πρώτης επιτυχούς πτήσης προς την Αλβανία τον Ιανουάριο του 2022.
- Ο Οργανισμός έχει υποβληθεί σε σημαντικές διαρθρωτικές αλλαγές, καθώς ανέλαβαν καθήκοντα τρεις αναπληρωτές εκτελεστικοί διευθυντές τον Νοέμβριο του 2021, τον Ιανουάριο του 2022 και τον Φεβρουάριο του 2022, αντίστοιχα.
- Τέθηκαν σε εφαρμογή όλα τα βασικά δομικά στοιχεία ενός πλήρως λειτουργικού συστήματος παρακολούθησης με σκοπό τη διασφάλιση της συμμόρφωσης των δραστηριοτήτων του Frontex με τα θεμελιώδη δικαιώματα. Ειδικότερα, ανέλαβαν καθήκοντα ένας νέος υπεύθυνος θεμελιωδών δικαιωμάτων και ένας αναπληρωτής υπεύθυνος θεμελιωδών δικαιωμάτων τον Ιούνιο του 2021 και τον Μάρτιο του 2022, αντίστοιχα. Το έργο τους υποστηρίζεται από 20 παρατηρητές θεμελιωδών δικαιωμάτων, των οποίων ο αριθμός θα αυξηθεί σε 46 παρατηρητές έως το τέλος του καλοκαιριού.
- Ο Frontex εκτελεί ένα εξαιρετικά σημαντικό καθήκον για τη στήριξη των κρατών μελών στη διαχείριση των κοινών εξωτερικών συνόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για να εξασφαλίσει την πλήρη συνέχεια του Οργανισμού, η Επιτροπή θα προχωρήσει γρήγορα στη διαδικασία πρόσληψης για τον διορισμό νέου εκτελεστικού διευθυντή.
- Το διοικητικό συμβούλιο του Frontex θα συνεχίσει να ενισχύει περαιτέρω την εποπτεία της εσωτερικής διαχείρισης και των δραστηριοτήτων του Οργανισμού. Ταυτόχρονα, δεδομένης της ενισχυμένης εντολής και της σημαντικής ενίσχυσης των πόρων, ο Οργανισμός θα πρέπει να διασφαλίσει την πλήρη λογοδοσία του προς τα θεσμικά όργανα της ΕΕ. Ενόψει της επικείμενης αξιολόγησης της λειτουργίας του Οργανισμού, η Επιτροπή θα ξεκινήσει διάλογο με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με τη διακυβέρνηση του Οργανισμού.

3. Η κατάσταση του χώρου Σένγκεν

3.1. Η κατάσταση στα εξωτερικά σύνορα

Εκατοντάδες εκατομμύρια άνθρωποι διασχίζουν τα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ κάθε χρόνο, κάτι που καθιστά την ΕΕ τον πλέον φιλόξενο προορισμό στον κόσμο. Επί του παρόντος, σχεδόν 1,3 δισεκατομμύρια πολίτες από περίπου 60 χώρες σε όλο τον κόσμο μπορούν να ταξιδεύουν χωρίς θεώρηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Μολονότι η συντριπτική πλειονότητα των υπηκόων τρίτων χωρών φθάνουν στην ΕΕ με νόμιμο τρόπο, η παράτυπη μετανάστευση εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση. Το 2021 ο Frontex ανέφερε 200 000 παράτυπες διελεύσεις των συνόρων. Κατά τη διάρκεια του εν λόγω έτους, οι παράτυπες αφίξεις στη Λετονία, τη Λιθουανία και την Πολωνία ήταν υπερδεκαπλάσιες σε σύγκριση με εκείνες του 2020 λόγω της **εργαλειοποίησης** των μεταναστών για πολιτικούς σκοπούς που οργανώθηκε από το καθεστώς της Λευκορωσίας. Ωστόσο, λόγω της αποφασιστικής και καθοριστικής δράσης της ΕΕ, η κατάσταση έχει πλέον σταθεροποιηθεί και ο αριθμός των αφίξεων από τη Λευκορωσία έχει μειωθεί σημαντικά.

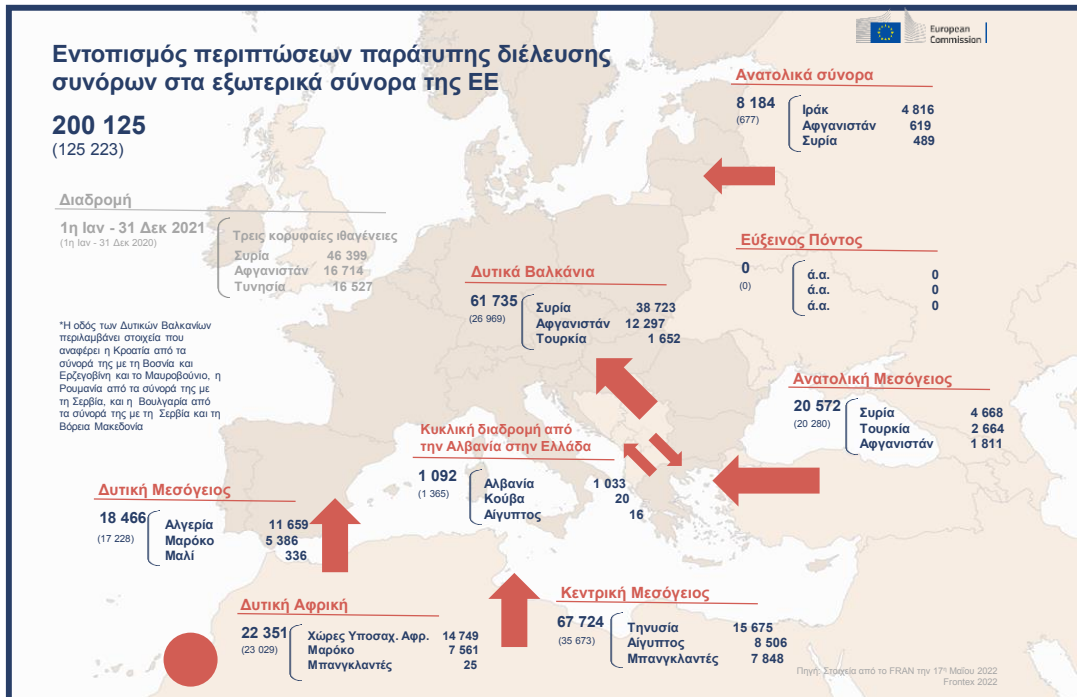
Όσον αφορά τις τάσεις, η **διαδρομή της Κεντρικής Μεσογείου, με κύρια χώρα προορισμού την Ιταλία**, ήταν και πάλι η δημοφιλέστερη μεταναστευτική οδός για την παράτυπη μετανάστευση προς την ΕΕ το 2021 (34 % των αναφερόμενων παράτυπων διελεύσεων των συνόρων). Η τάση αυτή συνεχίστηκε και το 2022: στις 8 Μαΐου 2022 αναφέρθηκαν σχεδόν 11 800 αφίξεις σε αυτήν τη διαδρομή, δηλαδή μείωση κατά 7,6 % σε σύγκριση με την ίδια περίοδο το προηγούμενο έτος. Ο συνολικός αριθμός παράτυπων διελεύσεων των συνόρων το 2022, από τις 8 Μαΐου, ανέρχεται σε 11 797 προς την Ιταλία και μόνο 1 προς τη Μάλτα. Οι αφίξεις στην Ισπανία μέσω των οδών της **Δυτικής Μεσογείου** και της **Δυτικής Αφρικής** παρέμειναν επίσης σε υψηλά επίπεδα: στις 8 Μαΐου 2022 καταγράφηκαν 10 475 παράτυπες διελεύσεις των συνόρων, δηλαδή 32 % περισσότερες σε σχέση με την ίδια περίοδο του 2021. Ενώ οι αφίξεις στην ηπειρωτική Ισπανία μειώθηκαν το 2022 σε σύγκριση με την ίδια περίοδο του 2021, σημειώθηκε σημαντική αύξηση (53 %) των αφίξεων στις Κανάριες Νήσους.

Ενώ η μεταναστευτική πίεση συνέχισε να μειώνεται στην **Ελλάδα**, οι αφίξεις στην **Κύπρο** αυξήθηκαν εμφανώς (κατά 123 %) το 2021, σε σύγκριση με το 2020. Το 2022 στις 8 Μαΐου αναφέρθηκαν 3 031 αφίξεις στην Ελλάδα (αύξηση κατά 24 % σε σύγκριση με την ίδια περίοδο του 2021) και 6 755 αφίξεις στην Κύπρο (αύξηση κατά 142 %).

Η πίεση αυξήθηκε επίσης στην **οδό των Δυτικών Βαλκανίων**, όπου αναφέρθηκαν 19 029 παράτυπες διελεύσεις των συνόρων κατά το πρώτο τρίμηνο του 2022, δηλαδή αύξηση κατά 125 % σε σύγκριση με την ίδια περίοδο του προηγούμενου έτους.

Οι παράτυπες αφίξεις από το **Αφγανιστάν** στην ΕΕ έχουν αυξηθεί από τότε που οι Ταλιμπάν κατέλαβαν την εξουσία τον Αύγουστο του 2021, αλλά παρέμειναν σε μέτρια επίπεδα.

Σύμφωνα με την Ευρωπόλ¹⁷, πάνω από το 90 % των παράτυπων μεταναστών που φθάνουν στην ΕΕ χρησιμοποιούν διακινητές είτε σε τμήματα είτε σε ολόκληρη τη διαδρομή τους. Τα δύο τρίτα από αυτούς δεν πληρούν τα κριτήρια για την παροχή διεθνούς προστασίας σε πρώτο βαθμό και θα πρέπει τελικά να επιστρέψουν.

¹⁷ [Διευκόλυνση της παράνομης μετανάστευσης | Ευρωπόλ \(europa.eu\)](https://www.eurojust.europa.eu/).

Πλαίσιο 3. Ρωσική επίθεση στην Ουκρανία — ο μεγαλύτερος εκτοπισμός ανθρώπων στην Ευρώπη μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και η άμεση αντίδραση της ΕΕ

Από την έναρξη της ρωσικής στρατιωτικής εισβολής στην Ουκρανία, περίπου 6 εκατομμύρια άνθρωποι έχουν εισέλθει στην Ευρωπαϊκή Ένωση από την Ουκρανία και τη Μολδαβία, εκ των οποίων οι 200 000 είναι υπήκοοι τρίτων χωρών εκτός Ουκρανίας. Οι Ουκρανοί που είναι κάτοχοι βιομετρικού διαβατηρίου απαλλάσσονται από την υποχρέωση θεώρησης και συχνά πηγαίνουν να συναντήσουν τις οικογένειες και τους φίλους τους σε διάφορα κράτη μέλη.

Η ΕΕ έχει διαχειριστεί αποτελεσματικά τις μαζικές συνέπειες βασιζόμενη σε μέτρα τόσο εντός όσο και εκτός του κεκτημένου του Σένγκεν:

- Δεδομένης της εξαιρετικής κατάστασης στα σύνορα της Ένωσης με την Ουκρανία, η Επιτροπή παρουσίασε επιχειρησιακές κατευθυντήριες γραμμές¹⁸ με σκοπό να βοηθήσει τους συνοριοφύλακες των κρατών μελών να διαχειρίζονται **αποτελεσματικά τις αφίξεις στα σύνορα**, διατηρώντας παράλληλα υψηλό επίπεδο ασφάλειας.
- Στις 4 Μαρτίου 2022 το Συμβούλιο, κατόπιν πρότασης της Επιτροπής, εξέδωσε ομόφωνα για πρώτη φορά την εκτελεστική απόφαση¹⁹ για τη θέσπιση προσωρινής προστασίας²⁰ λόγω μαζικής εισροής ατόμων που εγκαταλείπουν την Ουκρανία εξαιτίας του πολέμου.
- Η δραστηριότητα του δικτύου της ΕΕ για την ετοιμότητα αντιμετώπισης και τη διαχείριση μεταναστευτικών κρίσεων (το λεγόμενο «Blueprint Network»)²¹ έχει ενταθεί προκειμένου να διασφαλιστεί η συνεχής ανταλλαγή πληροφοριών και η συντονισμένη αντιμετώπιση των προκλήσεων που προκύπτουν από τα εν λόγω γεγονότα.
- Η Επιτροπή δημιούργησε επίσης την **πλατφόρμα αλληλεγγύης**, στην οποία συμμετέχουν κράτη μέλη και συνδεδεμένες χώρες Σένγκεν, οργανισμοί της ΕΕ και διεθνείς οργανισμοί, με τη συμμετοχή της Ουκρανίας και της Μολδαβίας, με σκοπό τον συντονισμό της στήριξης προς τα άτομα που προσπαθούν να ξεφύγουν από τον πόλεμο στην Ουκρανία και προς τις χώρες υποδοχής.
- Στο πλαίσιο του έκτακτου Συμβουλίου Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων της 28ης Μαρτίου, η Επιτροπή παρουσίασε σχέδιο δράσης 10 σημείων²², το οποίο συμφωνήθηκε εκ των προτέρων με τη γαλλική προεδρία του Συμβουλίου της ΕΕ, προκειμένου να διευκολυνθεί ο ισχυρότερος ευρωπαϊκός συντονισμός για την υποδοχή των ατόμων που προσπαθούν να ξεφύγουν από τον πόλεμο στην Ουκρανία.
- **Οι οργανισμοί της ΕΕ** παρείχαν γρήγορα έμπρακτη στήριξη:
  - Ο **Frontex** τοποθέτησε αμέσως πρόσθετο προσωπικό στα σύνορα ΕΕ-Ουκρανίας στο πλαίσιο της ήδη υφιστάμενης κοινής επιχείρησης Terra²³, καθώς και κατόπιν αιτημάτων των κρατών μελών. Στις 27 Απριλίου 2022 297 μέλη του μόνιμου σώματος της Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής είχαν αποσταλεί στα ανατολικά εξωτερικά σύνορα της ΕΕ (συμπεριλαμβανομένης της Ουκρανίας, της Μολδαβίας, της Ρωσίας και της Λευκορωσίας). Ο Frontex βοήθησε επίσης 718 υπηκόους τρίτων χωρών που προσπαθούσαν

¹⁸ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022XC0304\(10\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022XC0304(10)).

¹⁹ Εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2022/382 του Συμβουλίου της 4ης Μαρτίου 2022 που διαπιστώνει την ύπαρξη μαζικής εισροής εκτοπισθέντων από την Ουκρανία κατά την έννοια του άρθρου 5 της οδηγίας 2001/55/ΕΚ και έχει ως αποτέλεσμα την εφαρμογή προσωρινής προστασίας.

²⁰ Η προσωρινή προστασία παρέχει στα άτομα που εγκαταλείπουν τις εμπόλεμες ζώνες το δικαίωμα να λάβουν άδεια διαμονής, πρόσβαση σε κατάλληλη στέγη, στην αγορά εργασίας, σε ιατρική περίθαλψη, κοινωνική πρόνοια, εκπαίδευση και σε ευκαιρίες επανένωσης των οικογενειών σε ορισμένες περιπτώσεις, με την επιφύλαξη του δικαιώματος πρόσβασης στη διαδικασία ασύλου.

²¹ Σύσταση (ΕΕ) 2020/1366 της Επιτροπής, της 23ης Σεπτεμβρίου 2020, σχετικά με έναν ενωσιακό μηχανισμό για την ετοιμότητα αντιμετώπισης και τη διαχείριση μεταναστευτικών κρίσεων.

²² https://ec.europa.eu/home-affairs/10-point-plan-stronger-european-coordination-welcoming-people-fleeing-war-ukraine_en

²³ Η κοινή επιχείρηση Terra 2022 που διοργανώνει ο Frontex πραγματοποιείται σε 12 κράτη μέλη της ΕΕ και καλύπτει 62 σημεία διέλευσης των συνόρων. Συνολικά, περισσότεροι από 450 υπάλληλοι του μόνιμου σώματος από 28 χώρες της ΕΕ και χώρες Σένγκεν στηρίζουν τις εθνικές αρχές στη διαχείριση των συνόρων. Στόχος της επιχείρησης είναι η ενίσχυση των συνοριακών ελέγχων στα χερσαία σύνορα της ΕΕ, η παροχή βοήθειας στις χώρες για την καταπολέμηση του διασυνοριακού εγκλήματος και η ενίσχυση της εσωτερικής ασφάλειας της ΕΕ.

- ο να ξεφύγουν από τον πόλεμο να επιστρέψουν με ασφάλεια στη χώρα καταγωγής τους.
- ο Ο Frontex στηρίζει ενεργά και έμπρακτα τις προσπάθειες των αρχών της Μολδαβίας να αντιμετωπίσουν επιτόπου τη διττή πρόκληση της ρύθμισης της εισροής και της επακόλουθης εκροής εκατοντάδων χιλιάδων προσφύγων που προσπαθούν να ξεφύγουν από τον πόλεμο στην Ουκρανία. Μετά τη σύναψη, σε χρόνο ρεκόρ, συμφωνίας περί καθεστώτος με τη Μολδαβία, στις 27 Απριλίου είχαν τοποθετηθεί στη Μολδαβία 70 υπάλληλοι του μόνιμου σώματος της Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής.
- ο Οι εμπειρογνώμονες και οι προσκεκλημένοι υπάλληλοι της **Ευρωπόλ** που τοποθετούνται στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ στηρίζουν τα κράτη μέλη, ενισχύοντας τους δευτεροβάθμιους ελέγχους ασφάλειας, καθώς και αναλύοντας ποινικές πληροφορίες, ώστε να είναι σε θέση να υποστηρίξουν τις έρευνες και να παρέχουν πλήρη εικόνα βάσει πληροφοριών για τις εγκληματικές δραστηριότητες και ενοποιημένη ανάλυση δεδομένων.
- ο Ο **Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων** επισκέφθηκε όλα τα κράτη μέλη που συνορεύουν με την Ουκρανία και τη Μολδαβία, για να παρατηρήσει και να αναλύσει την κατάσταση των θεμελιωδών δικαιωμάτων στα σημεία διέλευσης των συνόρων και στα κέντρα καταγραφής/υποδοχής.
- Κατόπιν της πρότασης της Επιτροπής, το Συμβούλιο ενέκρινε **μερική αναστολή της απλούστευσης της έκδοσης θεωρήσεων μεταξύ ΕΕ-Ρωσίας** από τις 25 Φεβρουαρίου 2022.

Συνολικά, η ίδια η ύπαρξη ενός χώρου Σένγκεν χωρίς σύνορα αποτέλεσε μοναδική ευκαιρία για την Ευρώπη ώστε να ανταποκριθεί με συνέπεια στις προκλήσεις, προσφέροντας ταυτόχρονα την ευκαιρία σε όσους προσπαθούν να ξεφύγουν να απολαύσουν προστασία στην πλέον κατάλληλη για αυτούς χώρα και διευκολύνοντας τις προσφορές αλληλεγγύης και τις μεταφορές από τα κράτη μέλη πρώτης γραμμής σε άλλα.

3.2. Η κατάσταση στα εσωτερικά σύνορα

Από τον Σεπτέμβριο του 2015 έχει πραγματοποιηθεί επαναφορά ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα περισσότερες από 280 φορές. Υπάρχουν τρεις βασικοί λόγοι για τους οποίους τα κράτη μέλη κοινοποίησαν στην Επιτροπή την προσωρινή επαναφορά των συνοριακών ελέγχων στον χώρο Σένγκεν: 1. επαναφορά ελέγχων σε συνδυασμό με την προσφυγική κρίση του 2015 λόγω δευτερογενών μετακινήσεων, 2. επαναφορά ελέγχων για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και 3. επαναφορά ελέγχων για τον περιορισμό της εξάπλωσης της νόσου COVID-19.

Με την πάροδο των ετών, η Επιτροπή διατήρησε στενό πολιτικό και τεχνικό διάλογο με τα κράτη μέλη που εφαρμόζουν επί μακρόν ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα, με σκοπό την κατανόηση της κατάστασης και τη διερεύνηση επιλογών για ειδικά εναλλακτικά μέτρα. Το 2017 η Επιτροπή πρότεινε την τροποποίηση των υφιστάμενων κανόνων, βασιζόμενη στη σύσταση της Επιτροπής²⁴ που εκδόθηκε το ίδιο έτος με σκοπό να ανοίξει ο δρόμος για την άρση των μακράς διάρκειας ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα. Ωστόσο, η πρόταση αυτή δεν έλαβε επαρκή στήριξη από το Συμβούλιο. Λαμβάνοντας υπόψη τις συζητήσεις αυτές και με βάση τις διαβουλεύσεις με τα κράτη μέλη και τα ενδιαφερόμενα μέρη²⁵, τον Δεκέμβριο του 2021 η Επιτροπή παρουσίασε νέες τροποποιήσεις του κώδικα συνόρων του Σένγκεν, αντικαθιστώντας την προηγούμενη πρότασή της. Οι προτεινόμενες στοχευμένες τροποποιήσεις βασίζονται στα διδάγματα που αντλήθηκαν,

²⁴ Σύσταση (ΕΕ) 2017/820 της Επιτροπής, της 12ης Μαΐου 2017, σχετικά με τους αναλογικούς αστυνομικούς ελέγχους και την αστυνομική συνεργασία στον χώρο Σένγκεν [C(2017) 3349] (ΕΕ L 122 της 13.5.2017, σ. 79) και σύσταση (ΕΕ) 2017/1804 της Επιτροπής, της 3ης Οκτωβρίου 2017, για την εφαρμογή των διατάξεων του κώδικα συνόρων του Σένγκεν σχετικά με την προσωρινή επαναφορά των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα εντός του χώρου Σένγκεν [C(2017) 6560] (ΕΕ L 259 της 7.10.2017, σ. 25).

²⁵ Όπως περιγράφεται στο παράρτημα 2 της εκτίμησης επιπτώσεων που συνοδεύει την πρόταση COM(2021) 891, μεταξύ του Νοεμβρίου του 2020 και του Φεβρουαρίου του 2021 πραγματοποιήθηκε διαβούλευση με τα ενδιαφερόμενα μέρη, στην οποία περιλαμβάνονταν, κατά κύριο λόγο, στοχευμένα ενδιαφερόμενα μέρη μέσω του φόρουμ Σένγκεν και θεματικά εργαστήρια καταναλωτή ανάλογα με το θέμα και τα συμμετέχοντα ενδιαφερόμενα μέρη. Στη διαβούλευση συμμετείχαν κράτη μέλη, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, μεταφορείς και ΜΚΟ.

καθώς και στις εμπειρίες που συγκεντρώθηκαν κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19, ως απάντηση στους προβληματισμούς που εξέφρασαν τα κράτη μέλη, διατηρώντας παράλληλα τον χώρο Σένγκεν όταν θα πρέπει να παραμείνουν οι έλεγχοι στα εσωτερικά σύνορα ως μέτρο έσχατης ανάγκης.

Στην πρόσφατη απόφασή του στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-368/20 και C-369/20²⁶, το Δικαστήριο τόνισε ότι, ως έκτακτο μέτρο, η δυνατότητα επαναφοράς των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα πρέπει να ερμηνεύεται στενά²⁷. Η Επιτροπή και το Συμβούλιο έχουν ξεκινήσει συζητήσεις με τα κράτη μέλη σχετικά με τις συνέπειες της απόφασης. Εν τω μεταξύ, η Επιτροπή επαναξιολογεί τις πλέον πρόσφατες κοινοποιήσεις ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα υπό το πρίσμα της απόφασης.

Πλαίσιο 4. Αντίκτυπος της νόσου COVID-19

Η πανδημία COVID-19 έχει καταδείξει την ανάγκη για ένα σταθερό πλαίσιο συντονισμού και λήψης αποφάσεων στα εξωτερικά σύνορα και εντός του χώρου Σένγκεν σε καταστάσεις κρίσης. Στην αρχή της πανδημίας, η πλειονότητα των κρατών μελών επανέφερε τους ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα, ενώ ο κοινός συντονισμός τους ακολούθησε αρκετά αργότερα, γεγονός που ενίοτε έθετε σε κίνδυνο την ορθή λειτουργία της ενιαίας αγοράς. Ως απάντηση, η Επιτροπή κάλεσε το Συμβούλιο να λάβει συντονισμένη απόφαση²⁸ όσον αφορά τους ταξιδιωτικούς περιορισμούς στα μη αναγκαία ταξίδια από τρίτες χώρες στον χώρο Σένγκεν. Η πρόσκληση αυτή έγινε αποδεκτή από όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ (με εξαίρεση την Ιρλανδία) και όλες τις συνδεδεμένες χώρες Σένγκεν και συμπεριλήφθηκε αργότερα σε σύσταση του Συμβουλίου²⁹. Ωστόσο, τα κράτη μέλη έχουν εφαρμόσει την εν λόγω σύσταση με πολύ διαφορετικούς τρόπους, γεγονός που θέτει σε κίνδυνο τη συνολική λειτουργία του χώρου Σένγκεν. Τα ad hoc μέτρα συντονισμού που έχει θέσει σε εφαρμογή η Επιτροπή τα τελευταία δύο έτη συνέβαλαν στη διαχείριση της κρίσης με πιο ομαλό τρόπο. Η Επιτροπή συνεργάστηκε επίσης με τα κράτη μέλη με σκοπό να προσδιορίσει τις ανάγκες τους για την αποτελεσματική αντιμετώπιση της πανδημίας, ιδίως στο πλαίσιο των ολοκληρωμένων ρυθμίσεων του Συμβουλίου για την πολιτική αντιμετώπιση κρίσεων (IPCR). Ωστόσο, η κρίση έχει καταδείξει επίσης την ανάγκη ύπαρξης ειδικού νομικού πλαισίου για τέτοιου είδους δράσεις στα εξωτερικά σύνορα σε περίπτωση μελλοντικών παρόμοιων καταστάσεων, το οποίο εντάσσεται στο πλαίσιο της πρότασης της Επιτροπής για τροποποίηση του κώδικα συνόρων του Σένγκεν, η οποία εγκρίθηκε τον Δεκέμβριο του 2021. Οι συνθήκες της πανδημίας έχουν επίσης επηρεάσει τον σχεδιασμό και την εφαρμογή της διαδικασίας αξιολόγησης και παρακολούθησης Σένγκεν, ιδίως στον τομέα της κοινής πολιτικής θεωρήσεων.

3.3. Ολοκλήρωση του χώρου Σένγκεν

Από το 2011 η Επιτροπή υποστηρίζει ενεργά την ολοκλήρωση του χώρου Σένγκεν, προτρέποντας τα κράτη μέλη να λάβουν γρήγορα τα αναγκαία μέτρα που θα επιτρέψουν τη συμμετοχή των κρατών μελών της ΕΕ που δεν συμμετέχουν ακόμη πλήρως στον χώρο χωρίς ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα. Με τον τρόπο αυτόν, θα ενισχυθεί η ασφάλεια στην ΕΕ στο σύνολό της.

Κατά τους τελευταίους μήνες έχουν ληφθεί σημαντικά πολιτικά μέτρα. Τον Δεκέμβριο του 2021 το Συμβούλιο αναγνώρισε³⁰ ότι η Κροατία είχε εκπληρώσει τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την

²⁶ Η απόφαση αφορά τη νομιμότητα της παράτασης των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα πέραν των προθεσμιών που ορίζονται στον κώδικα συνόρων του Σένγκεν και παρέχει σημαντικές σχετικές διευκρινίσεις.

²⁷ Βλ. σκέψη 69 της απόφασης C-368/20.

²⁸ COM(2020) 115 final.

²⁹ Σύσταση (ΕΕ) 2020/912 του Συμβουλίου, της 30ής Ιουνίου 2020, σχετικά με τον προσωρινό περιορισμό των μη αναγκαίων ταξιδιών προς την ΕΕ και την πιθανή άρση του εν λόγω περιορισμού.

³⁰ Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την εκπλήρωση των αναγκαίων προϋποθέσεων για την πλήρη εφαρμογή του κεκτημένου του Σένγκεν στην Κροατία.

εφαρμογή όλων των μερών του κεκτημένου του Σένγκεν. Εναπόκειται πλέον στο Συμβούλιο να υποβάλει σχέδιο απόφασης³¹ σχετικά με την άρση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα και να ζητήσει τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Επιπλέον, η Ρουμανία και η Βουλγαρία αναμένουν την απόφαση του Συμβουλίου, ενώ εξακολουθούν να εφαρμόζουν ενεργά το κεκτημένο του Σένγκεν, ιδίως όσον αφορά τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων με την Ουκρανία. Από το 2011 η Επιτροπή έχει επιβεβαιώσει ότι η Βουλγαρία και η Ρουμανία εκπληρώνουν τις αναγκαίες προϋποθέσεις για να προσχωρήσουν στον χώρο Σένγκεν. Και τα δύο κράτη μέλη, στο πλαίσιο του μεταρρυθμισμένου μηχανισμού αξιολόγησης και παρακολούθησης Σένγκεν, υπέβαλαν κοινή δήλωση³² προς το Συμβούλιο, στην οποία τονίζουν τη δέσμευσή τους να εφαρμόσουν ορθά το κεκτημένο του Σένγκεν και να συμβάλουν στην ορθή λειτουργία του χώρου χωρίς ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα. Για να τεκμηριώσουν τη δέσμευση αυτή και να ενισχύσουν την αμοιβαία εμπιστοσύνη, ζήτησαν τη συγκρότηση ομάδας σε οικειοθελή βάση υπό τον συντονισμό της Επιτροπής, με σκοπό την αξιολόγηση της εφαρμογής των τελευταίων εξελίξεων του κεκτημένου του Σένγκεν μετά τις αξιολογήσεις του 2011, εστιάζοντας στη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων και στην αστυνομική συνεργασία. Η Επιτροπή είναι έτοιμη να συντονίσει και να εφαρμόσει αυτές τις οικειοθελείς αξιολογήσεις. Η Επιτροπή καλεί εκ νέου το Συμβούλιο να λάβει τα αναγκαία μέτρα για την εδραίωση του χώρου Σένγκεν, εκδίδοντας την απόφαση που θα επιτρέψει στη Βουλγαρία, την Κροατία και τη Ρουμανία να ενταχθούν επισήμως σε αυτόν³³.

Η διαδικασία αξιολόγησης Σένγκεν για την αξιολόγηση της ετοιμότητας προσχώρησης στον χώρο Σένγκεν βρίσκεται επίσης σε εξέλιξη και για την Κύπρο. Στις 3 Μαΐου 2022 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε με μεγάλη πλειοψηφία, με βάση την πρόταση της Επιτροπής, την έκθεση σχετικά με την εφαρμογή των διατάξεων του κεκτημένου του Σένγκεν στον τομέα του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν στην Κύπρο. Ως επόμενο βήμα, το Συμβούλιο αναμένεται κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2022 να εκδώσει απόφαση σχετικά με την εφαρμογή των διατάξεων του κεκτημένου του Σένγκεν στον τομέα του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν στην Κύπρο, την οποία θα ακολουθήσει αξιολόγηση της λειτουργίας του συστήματος.

4. Προτεραιότητες που προκύπτουν από τις αξιολογήσεις Σένγκεν

Παράλληλα με μια άρτια διακυβέρνηση, η εύρυθμη λειτουργία του χώρου Σένγκεν εξαρτάται από την ορθή και έγκαιρη εφαρμογή του κεκτημένου του Σένγκεν. Οι κανόνες αυτοί διασφαλίζουν ότι όλα τα κράτη μέλη εφαρμόζουν ενιαία κριτήρια για τους ελέγχους κατά την είσοδο και την έξοδο στα κοινά εξωτερικά σύνορα, αναπτύσσουν τη συνεργασία μεταξύ της συνοριοφυλακής, της εθνικής αστυνομίας και των δικαστικών αρχών, χρησιμοποιούν επαρκή συστήματα ανταλλαγής πληροφοριών και εφαρμόζουν κοινή πολιτική επιστροφής. Διασφαλίζουν εναρμονισμένους όρους εισόδου και κοινή πολιτική θεωρήσεων, ώστε να διατηρείται υψηλό επίπεδο εσωτερικής ασφάλειας και η δυνατότητα μετακίνησης χωρίς να υποβάλλονται σε ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα. Δεδομένου του μεγάλου όγκου δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που υποβάλλονται σε επεξεργασία, η τήρηση των απαιτήσεων προστασίας των δεδομένων διαδραματίζει καίριο ρόλο. Η ορθή εφαρμογή όλων αυτών των κανόνων δεν διασφαλίζει απλώς την προστασία των πολιτών σε έναν χώρο χωρίς εσωτερικά σύνορα, αλλά δημιουργεί ταυτόχρονα συνέργειες μεταξύ των εθνικών αρχών.

³¹ Η εν λόγω απόφαση πρέπει να εκδοθεί ομόφωνα από τα μέλη που εκπροσωπούν τα κράτη μέλη που εφαρμόζουν ήδη τις σχετικές διατάξεις, καθώς και από το υπό ένταξη κράτος μέλος.

³² ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΩΝ ΜΟΝΙΜΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ, 28 Φεβρουαρίου, 2 και 4 Μαρτίου 2022 <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7304-2022-INIT/en/pdf> σύμφωνα με το σημείο 26.

³³ Όπως απαιτείται από τις αντίστοιχες πράξεις προσχώρησης, το Συμβούλιο, αποφασίζοντας ομόφωνα, λαμβάνει την απόφασή του κατόπιν διαβούλευσης με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Η χρηματοδοτική στήριξη στο πλαίσιο της χρηματοδότησης της ΕΕ (Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας, Μέσο Χρηματοδοτικής Στήριξης για τη Διαχείριση των Συνόρων και την Πολιτική Θεωρήσεων, και Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης) διευκολύνει επίσης την ορθή εφαρμογή του κεκτημένου του Σένγκεν. Η Επιτροπή επιδιώκει να διασφαλίσει ότι τα κράτη μέλη διαθέτουν επαρκείς πόρους για την εφαρμογή των συστάσεων που έχουν δημοσιονομικές επιπτώσεις και απορρέουν από τις αξιολογήσεις Σένγκεν. Λαμβάνοντας υπόψη το χρονοδιάγραμμα των αξιολογήσεων, τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται συνεπώς να διαθέτουν τους αναγκαίους πόρους στο πλαίσιο των εθνικών τους προγραμμάτων, ώστε να δίνεται προτεραιότητα στις ελλείψεις που εντοπίζονται στις εκθέσεις αξιολόγησης, ιδίως σε περίπτωση που έχουν εντοπιστεί σοβαρές ελλείψεις.

Ενώ οι αξιολογήσεις Σένγκεν κατά τα τελευταία έτη έχουν καταδείξει ότι, γενικά, τα κράτη μέλη εφαρμόζουν επαρκώς το κεκτημένο του Σένγκεν, εξακολουθούν να υπάρχουν ορισμένες βασικές ελλείψεις και μέτρα που πρέπει να ληφθούν κατά προτεραιότητα. Οι ελλείψεις δεν θα πρέπει να εξετάζονται μεμονωμένα, αλλά σε αλληλεπίδραση με διάφορους τομείς οι οποίοι καλύπτονται από τον μηχανισμό αξιολόγησης και παρακολούθησης του Σένγκεν και σε σχέση με τη δυνατότητα που έχουν να υπονομεύσουν τον χώρο Σένγκεν. Ορισμένες από αυτές τις ελλείψεις είναι οριζόντιου χαρακτήρα σε διάφορους τομείς πολιτικής ενώ, λόγω των πολλαπλών επιπτώσεών τους, ενδέχεται να έχουν μεγαλύτερο αντίκτυπο στην εύρυθμη λειτουργία του χώρου Σένγκεν.

Κατά τον πρώτο κύκλο αξιολόγησης των αξιολογήσεων Σένγκεν (2015-2019), εντοπίστηκαν σοβαρές ελλείψεις σε δέκα αξιολογήσεις σε τρεις τομείς³⁴ και για την περίοδο 2020-2021 —άλλη μια περίπτωση σε έναν τέταρτο τομέα πολιτικής³⁵. Οι σοβαρές αυτές ελλείψεις αφορούν σε ορισμένες περιπτώσεις ελλείψεις που θέτουν σε κίνδυνο τη συνολική λειτουργία του χώρου Σένγκεν ή σε άλλες περιπτώσεις συνιστούν σοβαρό κίνδυνο για τα θεμελιώδη δικαιώματα. Όταν εντοπίζονται σοβαρές ελλείψεις, τα κράτη μέλη υποβάλλονται σε στενή παρακολούθηση ώστε να διασφαλίζεται η ταχεία εφαρμογή των διορθωτικών μέτρων, μεταξύ άλλων με τη διεξαγωγή επαναληπτικών επισκέψεων. Ο μεταρρυθμισμένος μηχανισμός αξιολόγησης και παρακολούθησης Σένγκεν θα οδηγήσει σε ένα ακόμη πιο άρτιο σύστημα παρακολούθησης, το οποίο θα επιταχύνει ολόκληρη τη διαδικασία, ιδίως όταν εντοπίζονται σοβαρές ελλείψεις, για τις οποίες προβλέπεται ειδική ταχεία διαδικασία.

4.1. Διαχείριση των εξωτερικών συνόρων

Τα εξωτερικά σύνορα πρέπει να προστατεύονται και να αποτελούν αντικείμενο αποτελεσματικής διαχείρισης, ώστε να διασφαλίζεται ο πλήρης σεβασμός των δικαιωμάτων των ατόμων που ζητούν προστασία. Οι ομαλές διελεύσεις των συνόρων πρέπει να συμβαδίζουν με την εξασφάλιση υψηλού επιπέδου ασφάλειας. Οι αποτελεσματικές διαδικασίες συννοριακού ελέγχου που έχουν ως γνώμονα την ασφάλεια και βασίζονται σε ολοκληρωμένες πληροφορίες πριν από την άφιξη και σε αναζητήσεις σε οικείες βάσεις δεδομένων για τη διασφάλιση συστηματικών ελέγχων όλων των προσώπων που διέρχονται τα εξωτερικά σύνορα αποτελούν τον κανόνα. Τα κράτη μέλη υποχρεούνται επίσης να εξασφαλίσουν έναν ολοκληρωμένο μηχανισμό για την παρακολούθηση των εξωτερικών συνόρων και την αποτελεσματική επιτήρηση των συνόρων, ώστε να

---

³⁴ Έκθεση σχετικά με τη λειτουργία του μηχανισμού αξιολόγησης και παρακολούθησης Σένγκεν σύμφωνα με το άρθρο 22 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1053/2013 του Συμβουλίου, Πρώτο πολυετές πρόγραμμα αξιολόγησης (2015-2019) [COM (2020) 779 final] και εκτίμηση επιπτώσεων που διενεργήθηκε κατά την προετοιμασία της πρότασης για τη μεταρρύθμιση του μηχανισμού αξιολόγησης και παρακολούθησης Σένγκεν [SWD(2021) 119 final].

³⁵ Κατά τον πρώτο κύκλο αξιολόγησης, ο μηχανισμός εντόπισε σοβαρές ελλείψεις σε δέκα αξιολογήσεις σε τρεις τομείς: διαχείριση των εξωτερικών συνόρων (Ελλάδα, Ισλανδία, Ισπανία και Σουηδία): κοινή πολιτική θεωρήσεων (Κάτω Χώρες και Φινλανδία): σύστημα πληροφοριών Σένγκεν (Βέλγιο, Ισπανία, Γαλλία και Ηνωμένο Βασίλειο). Για την περίοδο 2020-2021 εντόπισε σοβαρές ελλείψεις στον τομέα της επιστροφής για την Ελλάδα.

διασφαλίζεται πλήρης επίγνωση της κατάστασης και να παρέχεται κατάλληλη αντίδραση, συμπεριλαμβανομένης της διάσωσης ανθρώπινων ζώων στη θάλασσα.

Ιδιαίτερη πρόκληση αποτελεί η εργαλειοποίηση των μεταναστών για πολιτικούς σκοπούς, για την οποία η Επιτροπή υπέβαλε ειδικές προτάσεις τον Δεκέμβριο του 2021, ως απάντηση στην πρόσκληση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου: την τροποποίηση του κώδικα συνόρων του Σένγκεν που προβλέπει ορισμό της εργαλειοποίησης της μετανάστευσης³⁶ και ένα νέο μέσο για την αντιμετώπιση καταστάσεων εργαλειοποίησης στον τομέα της μετανάστευσης και του ασύλου³⁷. Η έγκριση των προτάσεων αυτών αναμένεται να εξασφαλίσει ένα σταθερό πλαίσιο για περιπτώσεις εργαλειοποίησης στο μέλλον και να καταστήσει περιττή την ανάγκη προσφυγής σε ad hoc μέτρα δυνάμει του άρθρου 78 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ³⁸.

Η ευρωπαϊκή ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων αποτελεί κοινή ευθύνη όλων των κρατών μελών και των συνδεδεμένων χωρών Σένγκεν, των θεσμικών οργάνων και των οργανισμών της Ένωσης. Στο πλαίσιο αυτό, η Ευρωπαϊκή Συνοριοφυλακή και Ακτοφυλακή διαδραματίζει καίριο ρόλο, καθώς φέρνει σε επαφή τις αρμόδιες εθνικές αρχές και τον Frontex. Οι ελλείψεις στα εξωτερικά σύνορα μίας χώρας μπορούν να επηρεάσουν όλα τα κράτη μέλη και, εν συνεχεία, να θέσουν σε κίνδυνο τη λειτουργία του χώρου Σένγκεν. Ως εκ τούτου, η διαχείριση των συνόρων των κρατών μελών πρέπει να ενοποιηθεί για την καθιέρωση αποτελεσματικής, αποδοτικής και συντονισμένης διαχείρισης των συνόρων στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ.

Από τις αξιολογήσεις Σένγκεν έχει προκύψει ότι τα τελευταία έτη τα κράτη μέλη έχουν επενδύσει σημαντικά στην καλύτερη προστασία των εξωτερικών συνόρων, γεγονός που οδήγησε σε βελτιώσεις κατά τον δεύτερο κύκλο αξιολόγησης (που ξεκίνησε το 2020) και σε επαρκές επίπεδο διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων εν γένει. Ωστόσο, οι αξιολογήσεις εντόπισαν ορισμένες ελλείψεις, μία από τις οποίες είναι ότι γενικά **δεν υπάρχει επαρκής στρατηγική διακυβέρνηση και σχεδιασμός των εθνικών ικανοτήτων** για την ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων. Ως εκ τούτου, παρατηρείται μείωση της διοργανικής συνεργασίας, επικάλυψη αρμοδιοτήτων μεταξύ των διαφόρων αρχών που είναι αρμόδιες για τα εξωτερικά σύνορα και κατακεραματισμένη κατανομή πόρων. Αυτό αφορά ιδίως τον μακροπρόθεσμο σχεδιασμό των **ανθρώπινων πόρων και της κατάρτισης**, καθώς και τη συστηματική χρήση συστημάτων πληροφοριών για τον έλεγχο των συνόρων, συμπεριλαμβανομένου του **χαμηλού επιπέδου συνδεσιμότητας** σε ορισμένες από τις τοποθεσίες για τη διασφάλιση συστηματικών ελέγχων στις οικείες βάσεις δεδομένων. Οι αποκλίσεις στην εκτέλεση και την ποιότητα των αναλύσεων κινδύνου και των αξιολογήσεων τρωτότητας στα κράτη μέλη αποτελούν πηγή ανησυχίας.

Όσον αφορά τον έλεγχο των συνόρων (συνοριακοί έλεγχοι και επιτήρηση των συνόρων), από τις αξιολογήσεις Σένγκεν προέκυψε ότι, γενικά, η εφαρμογή του κεκτημένου του Σένγκεν από τα κράτη μέλη είναι επαρκής. Η αξιολόγηση Σένγκεν επισήμανε επίσης ορθές πρακτικές και καινοτόμες δραστηριότητες που εφαρμόζονται από τα κράτη μέλη για την αποτελεσματική εφαρμογή των κριτηρίων Σένγκεν. Παρά τη συνολικά ικανοποιητική πρόοδο, παρατηρούνται επαναλαμβανόμενες ελλείψεις στην επιτήρηση των εξωτερικών συνόρων και ελλιπείς διαδικασίες συνοριακών ελέγχων σε ορισμένα σημεία διέλευσης των συνόρων. Οι συνοριακοί έλεγχοι διενεργούνται σύμφωνα με ολοκληρωμένη ανάλυση κινδύνου στα περισσότερα κράτη μέλη· ωστόσο, εξακολουθούν να εντοπίζονται ελλείψεις στον τρόπο με τον οποίο ορισμένα κράτη μέλη

---

³⁶ COM(2021) 891.

³⁷ COM(2021) 890.

³⁸ Την 1η Δεκεμβρίου 2021 η Επιτροπή εξέδωσε πρόταση απόφασης του Συμβουλίου βάσει του άρθρου 78 παράγραφος 3 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), με στόχο τη στήριξη της Λετονίας, της Λιθουανίας και της Πολωνίας, παρέχοντας τα μέτρα και την επιχειρησιακή στήριξη που απαιτούνται για τη διαχείριση, με εύτακτο και αξιοπρεπή τρόπο, της άφιξης των προσώπων που εργαλειοποιούνται από τη Λευκορωσία, με απόλυτο σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων.

εφαρμόζουν το ευρωπαϊκό μοντέλο ανάλυσης κινδύνου για τον έλεγχο των συνόρων³⁹, με αποτέλεσμα ανεπαρκή επίγνωση της κατάστασης, κατακερματισμένο σχεδιασμό των πόρων και ανεπαρκείς επιχειρησιακές δράσεις.

Σε ορισμένα σημεία διέλευσης των συνόρων, οι συνοριακοί έλεγχοι δεν διενεργούνται συστηματικά ούτε πληρούν τα πρότυπα. Αυτό συνδέεται κυρίως με την έλλειψη ανθρώπινων πόρων, την έλλειψη κατάλληλα καταρτισμένων συνοριοφυλάκων, καθώς και την ελλιπή συνδεσιμότητα με βάσεις δεδομένων, η οποία αποτρέπει την ομοιόμορφη και συστηματική διενέργεια ελέγχων με χρήση οικείων βάσεων δεδομένων, συμπεριλαμβανομένων του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν και της βάσης δεδομένων της Ιντερπόλ για κλαπέντα και απολεσθέντα ταξιδιωτικά έγγραφα (SLTD), με αποτέλεσμα να δημιουργούνται σημαντικά κενά ασφαλείας. Αυτό θα μπορούσε να αποτελέσει απειλή για τη δημόσια τάξη, την εσωτερική ασφάλεια, τη δημόσια υγεία ή τις διεθνείς σχέσεις οποιουδήποτε κράτους μέλους και της ΕΕ στο σύνολό της.

Το πρόβλημα αυτό επιδεινώνεται περαιτέρω λόγω της ανεπαρκούς εφαρμογής των οδηγιών για την ευθύνη του μεταφορέα⁴⁰ και τις **οδηγίες για τις εκ των προτέρων πληροφορίες σχετικά με τους επιβάτες**⁴¹ σε ορισμένα κράτη μέλη. Για την καταπολέμηση της παράτυπης μετανάστευσης και τη διασφάλιση αποτελεσματικών συνοριακών ελέγχων, οι αερομεταφορείς πρέπει να διαβιβάζουν, έπειτα από σχετική αίτηση των αρχών που είναι αρμόδιες για τη διενέργεια ελέγχων των προσώπων στα εξωτερικά σύνορα, στο τέλος του ελέγχου εισιτηρίων, πληροφοριακά στοιχεία σχετικά με τους επιβάτες που θα μεταφέρουν σε εγκεκριμένο σημείο διέλευσης των συνόρων από το οποίο τα εν λόγω πρόσωπα θα εισέλθουν στο έδαφος κράτους μέλους. Σε διαφορετική περίπτωση, οι συνοριοφύλακες δεν έχουν στη διάθεσή τους όλες τις απαραίτητες πληροφορίες για τη διενέργεια επαρκών συνοριακών ελέγχων. Έως το τέλος του 2022 προβλέπεται αναθεώρηση της οδηγίας για τις εκ των προτέρων πληροφορίες σχετικά με τους επιβάτες⁴², ώστε να καλυφθούν τα κενά που παρατηρήθηκαν επίσης στην αξιολόγηση του 2020 και να διασφαλιστούν οι προϋποθέσεις για την κατάλληλη εφαρμογή της.

Αρκετά κράτη μέλη έχουν **αποσπασματική εικόνα της κατάστασης σε εθνικό επίπεδο**, μειωμένες ικανότητες εντοπισμού και περιορισμένες ικανότητες αντίδρασης, ιδίως στα θαλάσσια και χερσαία σύνορα, λόγω της έλλειψης ολοκληρωμένων συστημάτων επιτήρησης των συνόρων, του ανεπαρκούς συντονισμού και συνεργασίας μεταξύ των οικείων εθνικών αρχών ελέγχου των συνόρων, καθώς και της κατακερματισμένης εφαρμογής του Ευρωπαϊκού Συστήματος Επιτήρησης των Συνόρων (EUROSUR)⁴³, παράγοντες που επηρεάζουν την ποιότητα του ελέγχου των συνόρων. Οι ελλείψεις αυτές θα μπορούσαν να μειώσουν την επιχειρησιακή αποτελεσματικότητα στη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων και την ικανότητα αντίδρασης, κάτι που θα έθετε σε κίνδυνο τον χώρο Σένγκεν. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα στα θαλάσσια και χερσαία σύνορα, λόγω των περιορισμένων ικανοτήτων και των ολοκληρωμένων συστημάτων επιτήρησης των συνόρων, παράγοντες που επηρεάζουν την ποιότητα του ελέγχου των συνόρων. Οι ελλείψεις αυτές θα μπορούσαν να μειώσουν την επιχειρησιακή αποτελεσματικότητα στη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων και την ικανότητα αντίδρασης, κάτι που θα έθετε σε κίνδυνο τον χώρο Σένγκεν.

³⁹ Το κοινό υπόδειγμα ολοκληρωμένης ανάλυσης κινδύνου <https://frontex.europa.eu/we-know/situational-awareness-and-monitoring/ciram/>

⁴⁰ Οδηγία 2001/51/ΕΚ του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 2001, για τη συμπλήρωση των διατάξεων του άρθρου 26 της Σύμβασης εφαρμογής της Συμφωνίας του Σένγκεν της 14ης Ιουνίου 1985.

⁴¹ Οδηγία 2004/82/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με την υποχρέωση των μεταφορέων να κοινοποιούν τα στοιχεία των επιβατών.

⁴² Βλ. παράρτημα Ι του Προγράμματος εργασίας της Επιτροπής για το 2022 [COM(2021) 645 της 19.10.2021].

⁴³ Το Ευρωπαϊκό Σύστημα Επιτήρησης των Συνόρων (EUROSUR) είναι ένα πλαίσιο για την ανταλλαγή πληροφοριών και τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών και του Frontex με σκοπό τη βελτίωση της επίγνωσης της κατάστασης και την αύξηση της ικανότητας αντίδρασης στα εξωτερικά σύνορα.

Ο σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ιδίως της αρχής της μη επαναπροώθησης αποτελεί βασική αρχή για τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ. Το 2020 παρατηρητές από τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης άρχισαν να συμμετέχουν στις αξιολογήσεις Σένγκεν στον τομέα των εξωτερικών συνόρων. Έχουν συμβάλει στον εντοπισμό ελλείψεων και στη διατύπωση συστάσεων για βελτίωση. Οι καταγγελίες για παραβιάσεις των θεμελιωδών δικαιωμάτων στα εξωτερικά σύνορα αποτελούν πάντα πηγή ανησυχίας. Η αποτελεσματική αξιολόγηση όλων των καταγγελιών για παραβιάσεις και οι ταχείες και ανεξάρτητες έρευνες, κατά περίπτωση, είναι απαραίτητα στοιχεία για τη διασφάλιση της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων στα εξωτερικά σύνορα. Οι ανεξάρτητοι μηχανισμοί παρακολούθησης των θεμελιωδών δικαιωμάτων αποτελούν ορθή πρακτική εν προκειμένω, την οποία η Επιτροπή θα συνεχίσει να στηρίζει και να χρηματοδοτεί. Ο σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων αποτελεί πτυχή που καλύπτεται από τον νέο μηχανισμό αξιολόγησης και παρακολούθησης Σένγκεν, ο οποίος θα διασφαλίζει τη λήψη μέτρων για την πρόληψη και την αντιμετώπιση των ελλείψεων.

Πλαίσιο 5. Προτεραιότητες για τη διαχείριση των ευρωπαϊκών εξωτερικών συνόρων

- Αποτελεσματική εφαρμογή της ευρωπαϊκής ολοκληρωμένης διαχείρισης των συνόρων.
- Αύξηση της χρήσης μεθόδων ανάλυσης κινδύνου στον έλεγχο των συνόρων και της πλήρους ενσωμάτωσης των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης τρωτότητας στον σχεδιασμό και στις επιχειρήσεις της Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής.
- Βελτίωση της ποιότητας των συνοριακών ελέγχων με την εφαρμογή διαδικασιών που βασίζονται σε πληροφορίες και εντατικοποίηση της χρήσης πληροφοριών πριν από την άφιξη με την εφαρμογή συστημάτων πληροφοριών για τους συνοριακούς ελέγχους, συμπεριλαμβανομένης της έγκρισης από την Επιτροπή πρότασης για αναθεώρηση της οδηγίας για τις εκ των προτέρων πληροφορίες σχετικά με τους επιβάτες.
- Ενίσχυση των εθνικών ολοκληρωμένων συστημάτων επιτήρησης των συνόρων και της συνεργασίας μεταξύ υπηρεσιών.
- Εφαρμογή άρτιων εθνικών συστημάτων κατάρτισης για τον έλεγχο των συνόρων⁴⁴.
- Εφαρμογή εθνικών μηχανισμών παρακολούθησης των θεμελιωδών δικαιωμάτων.

4.2. Πολιτική θεωρήσεων

Ο χώρος Σένγκεν δεν μπορεί να λειτουργήσει αποτελεσματικά χωρίς κοινή πολιτική θεωρήσεων. Αποτελεί εργαλείο για τη διευκόλυνση της εισόδου νόμιμων επισκεπτών, όπως τουρίστες και πρόσωπα που ταξιδεύουν για επαγγελματικούς λόγους, με παράλληλη πρόληψη κινδύνων για την ασφάλεια και του κινδύνου παράτυπης μετανάστευσης προς την ΕΕ. Ο κώδικας θεωρήσεων⁴⁵ θεσπίζει εναρμονισμένες διαδικασίες και προϋποθέσεις για τη διεκπεραίωση των αιτήσεων θεώρησης και την έκδοση θεωρήσεων, ενώ το Σύστημα Πληροφοριών για τις Θεωρήσεις⁴⁶ διασφαλίζει ότι τα προξενεία, οι συνοριοφύλακες, οι αρχές επιβολής του νόμου, οι αρχές μετανάστευσης και άλλες αρμόδιες αρχές έχουν πρόσβαση στα δεδομένα των αιτούντων θεώρησης.

Οι ταξιδιωτικοί περιορισμοί που σχετίζονται με την πανδημία COVID-19 είχαν ως αποτέλεσμα τη μαζική μείωση των αιτήσεων θεώρησης Σένγκεν. Ενώ πριν από την πανδημία, τα προξενεία των κρατών που συμμετέχουν στον χώρο Σένγκεν έλαβαν 16 εκατομμύρια αιτήσεις θεώρησης το 2018

⁴⁴ Το κοινό βασικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα για τη βασική εκπαίδευση των υπαλλήλων της συνοριοφυλακής και της ακτοφυλακής στην ΕΕ είναι το μόνο πρόγραμμα σπουδών που καθορίζει τα βασικά μαθησιακά πρότυπα όσον αφορά το επιχειρησιακό επίπεδο της φύλαξης των συνόρων στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Επιτροπή και ο Frontex ενθαρρύνουν συνεχώς τα κράτη μέλη να το αξιοποιούν.

⁴⁵ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 810/2009 (ΕΕ L 243 της 15.9.2009, σ. 1).

⁴⁶ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 767/2008 (ΕΕ L 218 της 13.8.2008, σ. 60).

και 17 εκατομμύρια το 2019, ο αριθμός των αιτήσεων μειώθηκε σε 3 εκατομμύρια το 2020 και σε 2,5 εκατομμύρια το 2021.

Η πανδημία έθεσε επίσης περιορισμούς στη διενέργεια αξιολογήσεων Σένγκεν στον συγκεκριμένο τομέα πολιτικής, δεδομένου ότι οι αξιολογήσεις πραγματοποιούνται στα προξενεία των κρατών μελών σε τρίτες χώρες που υπόκεινται σε υποχρέωση θεώρησης. Μόνο δύο αξιολογήσεις μπόρεσαν να πραγματοποιηθούν το 2020 και το 2021. Ωστόσο, πολλά κράτη μέλη σημείωσαν ικανοποιητική πρόοδο όσον αφορά την εφαρμογή των σχεδίων δράσης τους σε σχέση με προηγούμενες αξιολογήσεις. Η ολοκλήρωση 12 σχεδίων δράσης κατά την τελευταία διετία σημαίνει ότι σημαντικός αριθμός των ελλείψεων που εντοπίστηκαν διορθώθηκε επιτυχώς.

Τα κράτη μέλη εφαρμόζουν ικανοποιητικά, σε μεγάλο βαθμό, την κοινή πολιτική θεωρήσεων με αποφάσεις οι οποίες, συνολικά, αιτιολογούνται επαρκώς σχετικά με το αν θα πρέπει να χορηγούνται ή να απορρίπτονται θεωρήσεις. Ορισμένα από τα κύρια ζητήματα που προκαλούν ανησυχία αφορούν τα εξής:

- Οι πρακτικές των κρατών μελών εξακολουθούν να αποκλίνουν κατά τον καθορισμό της ισχύος των θεωρήσεων ή των δικαιολογητικών εγγράφων που ζητούνται, παρά τους κανόνες σχετικά με την ισχύ των θεωρήσεων οι οποίοι κατοχυρώνονται στον κώδικα θεωρήσεων και τους νομικά δεσμευτικούς εναρμονισμένους καταλόγους δικαιολογητικών εγγράφων που έχει εγκρίνει η Επιτροπή.
- Ανεπαρκής κατάρτιση και ελλείψεις προσωπικού που οδηγούν σε διαδικαστικά σφάλματα.
- Η χρήση εξωτερικών παρόχων υπηρεσιών είναι ευρέως διαδεδομένη, αλλά η παρακολούθηση των δραστηριοτήτων τους είναι ανεπαρκής.
- Η χρήση του Συστήματος Πληροφοριών για τις Θεωρήσεις είναι ανεπαρκής, λόγω της ενίοτε μη ικανοποιητικής ποιότητας των στοιχείων που καταχωρίζονται σε αυτό, του ότι τα εθνικά συστήματα διαχείρισης υποθέσεων δεν είναι πάντα προσαρμοσμένα στη ροή εργασιών του κώδικα θεωρήσεων και του Συστήματος Πληροφοριών για τις Θεωρήσεις, της έλλειψης επαρκούς κατάρτισης σε θέματα ΤΠ και της περιορισμένης γνώσης ορισμένων λειτουργιών και πλεονεκτημάτων του συστήματος.

Στο πλαίσιο της διαδικασίας παρακολούθησης προηγούμενων αξιολογήσεων, η Επιτροπή έχει καλέσει επανειλημμένα τα κράτη μέλη να αντιμετωπίσουν αυτά τα ζητήματα, ενώ έχει διατεθεί και επαρκής χρηματοδοτική στήριξη στο πλαίσιο του Ταμείου για την ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων και του μέσου χρηματοδοτικής στήριξης για τη διαχείριση των συνόρων και την πολιτική θεωρήσεων (2021-27) με σκοπό τη στήριξη σχετικών δράσεων.

Στις 27 Απριλίου 2022 η Επιτροπή υπέβαλε πρόταση για την **ψηφιοποίηση των διαδικασιών θεώρησης** με σκοπό τον εκσυγχρονισμό και την αποτελεσματικότερη υποβολή και διεκπεραίωση των αιτήσεων θεώρησης, με παράλληλη ενίσχυση της ασφάλειας του χώρου Σένγκεν. Την ίδια ημέρα η Επιτροπή πρότεινε την κατάργηση της υποχρέωσης θεώρησης για τους υπηκόους του Κουβέιτ και του Κατάρ. Κατά τους προσεχείς μήνες θα διενεργήσει αξιολόγηση του αναθεωρημένου κώδικα θεωρήσεων που άρχισε να ισχύει τον Φεβρουάριο του 2020. Θα συνεχίσει να παρακολουθεί στενά τις τρίτες χώρες στις οποίες έχει χορηγηθεί απαλλαγή από την υποχρέωση θεώρησης για την πρόσβαση στην ΕΕ, ιδίως μέσω της έκθεσης για τον μηχανισμό αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης⁴⁷, ενώ θα συνεχίσει επίσης να

⁴⁷ Η Επιτροπή πρέπει να υποβάλλει ετήσια έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο σχετικά με τη συνεχή εκπλήρωση των απαιτήσεων απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης από τις χώρες των οποίων οι υπήκοοι απέκτησαν πρόσβαση χωρίς θεώρηση εντός της τελευταίας επταετίας, μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του διαλόγου για την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων (Δημοκρατία της Αλβανίας, Βοσνία και Ερζεγοβίνη, Μαυροβούνιο, Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας, Δημοκρατία της Σερβίας, Γεωργία, Δημοκρατία της Μολδαβίας, Ουκρανία). Η τέταρτη έκθεση για τον μηχανισμό αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης εγκρίθηκε στις 4 Αυγούστου 2021 [COM(2021) 602].

συνεργάζεται στενά με τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη και τις Ηνωμένες Πολιτείες για την επίτευξη πλήρους αμοιβαιότητας όσον αφορά την απαλλαγή από την υποχρέωση θεώρησης για τα υπόλοιπα κράτη μέλη, δηλαδή τη Βουλγαρία, την Κύπρο και τη Ρουμανία. Επιπλέον, η Επιτροπή, σε συντονισμό με τα κράτη μέλη, παρακολουθεί στενά τα προγράμματα παραχώρησης υπηκοότητας σε επενδυτές, τα οποία υλοποιούνται από τρίτες χώρες που απαλλάσσονται από την υποχρέωση θεώρησης, καθώς οι δικαιούχοι των εν λόγω καθεστώτων μπορούν να αποκτήσουν ελεύθερη πρόσβαση στον χώρο Σένγκεν. Πρόσφατα, κατόπιν πρότασης της Επιτροπής, το Συμβούλιο αποφάσισε να αναστείλει προσωρινά τις απαιτήσεις απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης για τους κατόχους διαβατηρίων του Βανουάτου που εκδόθηκαν μετά το 2015 λόγω κινδύνων που συνδέονται με το πρόγραμμα παραχώρησης υπηκοότητας σε επενδυτές⁴⁸. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να συνεχίσουν να συνεργάζονται στενά με τον eu-LISA και την Επιτροπή με σκοπό την αναβάθμιση των συστημάτων ΤΠ για τη διεκπεραίωση των θεωρήσεων ώστε να συμμορφώνονται με την αναβάθμιση του Συστήματος Πληροφοριών για τις Θεωρήσεις. Οι αξιολογήσεις Σένγκεν σε αυτόν τον τομέα πολιτικής θα ξεκινήσουν και πάλι τον Ιούνιο του 2022, λαμβανομένης δεόντως υπόψη της υπό εξέλιξη επιδημιολογικής κατάστασης.

Πλαίσιο 6. Προτεραιότητες της πολιτικής θεωρήσεων

- Ταχεία πρόοδος των διαπραγματεύσεων για την πρόταση σχετικά με την ψηφιοποίηση των διαδικασιών θεώρησης.
- Ταχεία πρόοδος των διαπραγματεύσεων σχετικά με την πρόταση απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης για το Κουβέιτ και το Κατάρ.
- Προετοιμασία της εφαρμογής του αναθεωρημένου Συστήματος Πληροφοριών για τις Θεωρήσεις.
- Πιο εντατική παρακολούθηση των τρίτων χωρών που έχουν αποκτήσει πρόσβαση στην ΕΕ χωρίς υποχρέωση θεώρησης.
- Πιο εντατική παρακολούθηση των προγραμμάτων χορήγησης ιθαγένειας και άδειας διαμονής σε επενδυτές, τα οποία τελούν υπό τη διαχείριση τρίτων χωρών σύμφωνα με τη σύσταση C/2022/2028⁴⁹.
- Επανεναρξη των αξιολογήσεων Σένγκεν από τον Ιούνιο του 2022.

4.3. Επιστροφή ατόμων χωρίς νόμιμο δικαίωμα παραμονής

Η εντατικοποίηση των προσπαθειών για τη μείωση της παράτυπης μετανάστευσης προς την ΕΕ και την καλύτερη προστασία των εξωτερικών συνόρων θα πρέπει να συμβαδίζει με τη λήψη μέτρων για την αποτελεσματική **επιστροφή** των υπηκόων τρίτων χωρών που διαμένουν παράνομα στο έδαφος κρατών μελών. Κάθε έτος περίπου 400 000 υπήκοοι τρίτων χωρών διατάσσονται να φύγουν, αλλά μόνο 140 000 (λιγότεροι το 2020 λόγω και των περιοριστικών μέτρων για τον περιορισμό της εξάπλωσης της πανδημίας) των εν λόγω ατόμων επιστρέφουν ουσιαστικά σε τρίτη χώρα, εκ των οποίων περίπου το 45 % αφορά οικειοθελείς επιστροφές. Η βελτίωση της αποτελεσματικότητας των συστημάτων επιστροφής των κρατών μελών αποτελεί επίσης σημαντική πτυχή των προσπαθειών για τη θέσπιση κοινού συστήματος της ΕΕ για την επιστροφή, όπως ορίζεται στο σύμφωνο για τη μετανάστευση και το άσυλο, το οποίο συνδυάζει ισχυρότερες δομές εντός της ΕΕ, ιδίως ένα ενισχυμένο νομικό πλαίσιο με την αναδιατυπωμένη οδηγία για την επιστροφή, με την αποτελεσματικότερη συνεργασία με τρίτες χώρες. Επιπλέον, σύμφωνα με τη στρατηγική της ΕΕ για την οικειοθελή επιστροφή και την επανένταξη, όπως εγκρίθηκε τον Απρίλιο του 2021, αναπτύσσεται μια πιο ομοιόμορφη και συντονισμένη προσέγγιση μεταξύ των κρατών μελών για την αξιοποίηση του πλήρους δυναμικού της οικειοθελούς επιστροφής και επανένταξης, με στόχο την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και της βιωσιμότητας του κοινού συστήματος της ΕΕ για τις επιστροφές προς αμοιβαίο όφελος των επιστρεφόντων, της ΕΕ και των τρίτων χωρών.

⁴⁸ EE 2022/366.

⁴⁹ C(2022) 724 final.

Οι αξιολογήσεις Σένγκεν έχουν καταδείξει βελτιώσεις στον τομέα αυτόν, ενώ και η εθνική νομοθεσία και οι πρακτικές των κρατών μελών είναι πλέον καλύτερα εναρμονισμένες με τις απαιτήσεις της οδηγίας για την επιστροφή. Ωστόσο, εξακολουθούν να απαιτούνται βελτιώσεις για να διασφαλιστεί ο πλήρης σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Σε ένα κράτος μέλος έχουν εντοπιστεί σοβαρές ελλείψεις λόγω ανεπαρκών συνθηκών κράτησης και μη ικανοποιητικών διαδικαστικών εγγυήσεων.

Επιπλέον, όσον αφορά την αποτελεσματικότητα των συστημάτων επιστροφής, δεν εκδίδουν συστηματικά όλα τα κράτη μέλη αποφάσεις επιστροφής για υπηκόους τρίτων χωρών που δεν έχουν νόμιμο δικαίωμα παραμονής. Υπάρχουν αποκλίνουσες πρακτικές όσον αφορά τις απαγορεύσεις εισόδου που δεν εκδίδονται συστηματικά όταν υπήκοοι τρίτων χωρών δεν συμμορφώνονται με την υποχρέωση επιστροφής, κάτι που περιορίζει το αποτρεπτικό τους αποτέλεσμα.

Η αποτελεσματική εκτέλεση των αποφάσεων επιστροφής εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση, η οποία επηρεάζεται επίσης από την περιορισμένη συνεργασία τρίτων χωρών στον τομέα της επανεισδοχής. Παρά τις εν λόγω εξωτερικές προκλήσεις, υπάρχουν εμπόδια στα εθνικά συστήματα, τα οποία κατέδειξαν οι αξιολογήσεις Σένγκεν και τα οποία παρεμποδίζουν την αποτελεσματικότητα των συστημάτων επιστροφής των κρατών μελών. Επιπλέον, η συλλογή δεδομένων στον τομέα της επιστροφής πρέπει να βελτιωθεί ώστε να καταστεί δυνατή η καλύτερη χάραξη, εφαρμογή και αξιολόγηση της πολιτικής. Τα κύρια ζητήματα που εντοπίστηκαν σε ορισμένα κράτη μέλη αφορούν:

- περιορισμένους/ανεπαρκείς πόρους που προορίζονται για την επιστροφή, όσον αφορά το προσωπικό και τις υποδομές,
- ελλιπή ή αναποτελεσματική παρακολούθηση της εφαρμογής των αποφάσεων επιστροφής, μεταξύ άλλων μέσω συστημάτων ΤΠ για τη διαχείριση υποθέσεων επιστροφής,
- περιορισμένη διαθεσιμότητα και χρήση των προγραμμάτων οικειοθελούς επιστροφής και επανένταξης (μεταξύ άλλων όσον αφορά την παροχή συμβουλών σε θέματα επιστροφής),
- περιορισμένη χρήση εναλλακτικών λύσεων αντί της κράτησης για την πρόληψη του κινδύνου διαφυγής και έλλειψη ειδικών εγκαταστάσεων κράτησης επαρκούς χωρητικότητας.

Η Επιτροπή συνεργάζεται στενά με τα κράτη μέλη για να διασφαλίσει την πλήρη εφαρμογή των κανόνων επιστροφής και να τους παρακολουθεί, κατά περίπτωση, μεταξύ άλλων μέσω διαδικασιών επί παραβάσει. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην εφαρμογή των διαδικασιών επιστροφής, όπως η έκδοση αποφάσεων επιστροφής και η αποτελεσματική επιβολή τους, καθώς και όσον αφορά τον σεβασμό των δικαιωμάτων των μεταναστών —ιδίως των παιδιών και των ευάλωτων ατόμων— σε όλα τα στάδια της διαδικασίας επιστροφής.

Στις 2 Μαρτίου 2022 η Επιτροπή διόρισε τον πρώτο συντονιστή επιστροφών της ΕΕ. Ο συντονιστής επιστροφών θα συγκεράσει τους άξονες της πολιτικής της ΕΕ για την επιστροφή, αξιοποιώντας θετικές εμπειρίες των κρατών μελών στη διαχείριση των επιστροφών και διευκολύνοντας την απρόσκοπτη και αλληλένδετη εφαρμογή της διαδικασίας επιστροφής. Η Επιτροπή βρίσκεται στη διαδικασία δημιουργίας του δικτύου υψηλού επιπέδου για την επιστροφή, το οποίο θα στηρίξει τον συντονιστή επιστροφών στη διευκόλυνση της πρακτικής συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών, της Επιτροπής και του Frontex και θα χρησιμεύσει ως αξιόπιστος χώρος για εποικοδομητικές επαφές και διάλογο σε θέματα επιστροφής σε υψηλό επίπεδο.

Πλαίσιο 7. Προτεραιότητες της πολιτικής επιστροφών

- Ταχεία έγκριση του ανανεωμένου νομικού πλαισίου για την επιστροφή βάσει της αναδιατυπωμένης οδηγίας για την επιστροφή.

- Προώθηση της οικειοθελούς επιστροφής και επανένταξης ως αναπόσπαστου μέρους ενός κοινού συστήματος της ΕΕ για την επιστροφή, σύμφωνα με τη στρατηγική της ΕΕ για την οικειοθελή επιστροφή και την επανένταξη.
- Πλήρης αξιοποίηση της επιχειρησιακής και πρακτικής υποστήριξης που μπορεί να προσφέρει ο Frontex στον τομέα αυτόν.

4.4. Αστυνομική συνεργασία⁵⁰

Σε έναν χώρο χωρίς ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα, η στενή **αστυνομική συνεργασία** μεταξύ των κρατών μελών είναι απαραίτητη για τη διασφάλιση της ασφάλειας και της εμπιστοσύνης εντός του χώρου Σένγκεν, και ιδίως στις παραμεθόριες περιοχές. Σύμφωνα με την αξιολόγηση απειλών όσον αφορά το σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα στην ΕΕ για το 2021 (SOCTA της ΕΕ) την οποία δημοσίευσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σχεδόν το 70 % των δικτύων οργανωμένου εγκλήματος δρα σε περισσότερα από τρία κράτη μέλη. Οι αστυνομικοί πρέπει να είναι σε θέση να συνεργάζονται αποτελεσματικά, γρήγορα και συστηματικά σε ολόκληρη την ΕΕ για την καταπολέμηση του διακρατικού εγκλήματος.

Από τις αξιολογήσεις Σένγκεν που έχουν διενεργηθεί μέχρι σήμερα στον τομέα της αστυνομικής συνεργασίας προκύπτει ότι μολονότι τα κράτη μέλη συμμορφώνονται εν γένει με το κεκτημένο Σένγκεν, **ορισμένα εμπόδια παρακωλύουν τη χρήση στην πράξη ορισμένων από τα διαθέσιμα εργαλεία διασυνοριακής αστυνομικής συνεργασίας** για τα κράτη μέλη.

Η διασυνοριακή αστυνομική συνεργασία, όπως ορίζεται στην πρόταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την επιχειρησιακή αστυνομική συνεργασία, περιπλέκεται λόγω της συνύπαρξης σε πολλά κράτη μέλη διαφόρων αστυνομικών οργάνων, π.χ. της στρατιωτικής αστυνομίας, της αστυνομίας με καθεστώς αστικού δικαίου και της εθνικής, περιφερειακής ή τοπικής αστυνομίας. Είναι σημαντικό κάθε κράτος μέλος να οργανώνει τον εσωτερικό του συντονισμό κατά τρόπον ώστε όλες οι σχετικές υπηρεσίες να μπορούν να συμμετέχουν στη διασυνοριακή και διεθνή αστυνομική συνεργασία. Για τον σκοπό αυτόν, σχεδόν όλα τα κράτη μέλη έχουν ορίσει μία υπηρεσία **ως ενιαίο σημείο επαφής**⁵¹ η οποία είναι αρμόδια για κάθε διασυνοριακή και διεθνή επιχειρησιακή συνεργασία και ανταλλαγή πληροφοριών στον τομέα της επιβολής του νόμου. Τα ενιαία σημεία επαφής, τα οποία αποτελούν ακρογωνιαίους λίθους της διασυνοριακής συνεργασίας και ανταλλαγής επιχειρησιακών πληροφοριών για την επιβολή του νόμου, πάσχουν από έλλειψη ενοποίησης και εξατομικευμένης κατάρτισης για το προσωπικό, με αποτέλεσμα να περιορίζεται το όφελος από τη ραγδαία αύξηση της ανταλλαγής πληροφοριών κατά τα τελευταία έτη.

Η αποτελεσματική διασυνοριακή συνεργασία απαιτεί διαλειτουργικά μέσα επικοινωνίας και πρόσβαση μέσω φορητών συσκευών στις οικείες βάσεις δεδομένων σύμφωνα με τις αναγκαίες διασφαλίσεις. Τα τεχνικά συστήματα που χρησιμοποιούνται σε εθνικό επίπεδο θα πρέπει να είναι διαθέσιμα για την ασφαλή διασυνοριακή ανταλλαγή πληροφοριών, συμπεριλαμβανομένων ασφαλών συστημάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και ραδιοεπικοινωνιών, ιδίως σε περίπτωση διασυνοριακών καταδιώξεων. Λόγω της έλλειψης κατάλληλων τεχνικών εργαλείων, στην πλειονότητα των κρατών μελών οι αστυνομικοί καταφεύγουν σε μη ασφαλή εργαλεία ραδιοεπικοινωνίας ή κινητά τηλέφωνα προκειμένου να επικοινωνήσουν με την αντίστοιχη αποστολή τους για τη διενέργεια ελέγχων ιστορικού. Ως αποτέλεσμα, υπάρχει κίνδυνος αδυναμίας

⁵⁰ Η «αστυνομική συνεργασία» περιλαμβάνει όλες τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένων των αστυνομικών και τελωνειακών αρχών και άλλων αρχών επιβολής του νόμου ειδικευμένων στον τομέα της πρόληψης, της εξακρίβωσης αξιόποινων πράξεων ή της διερεύνησής τους (άρθρο 87 της ΣΛΑΕ).

⁵¹ Το ενιαίο σημείο επαφής (SPOC) είναι η εθνική κεντρική αρχή που είναι αρμόδια για τη διεθνή αστυνομική συνεργασία, όπως αναφέρεται στο άρθρο 39 παράγραφος 3 της σύμβασης εφαρμογής της Συμφωνίας του Σένγκεν.

επικοινωνίας (συχνά στις ορεινές περιοχές) και παρανοήσεων (π.χ. στην περίπτωση ζητημάτων μεταγραμματισμού). Οι ίδιοι κίνδυνοι προκύπτουν και σε περίπτωση έλλειψης επαρκούς πρόσβασης μέσω φορητής συσκευής στις βάσεις δεδομένων για τους αστυνομικούς που επιχειρούν επιτόπου. Όταν οι αστυνομικοί διενεργούν έλεγχο σε ένα πρόσωπο κατά τη διάρκεια κοινής περιπολίας ή στο πλαίσιο στοχευμένων κοινών δράσεων στις παραμεθόριες περιοχές, πρέπει να έχουν άμεση και επαρκή πρόσβαση στις οικείες εθνικές και διεθνείς βάσεις δεδομένων στις οποίες έχουν πρόσβαση σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο. Εάν οι διαθέσιμες πληροφορίες ή τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν δεν εμφανίζονται σωστά, για παράδειγμα, οι καταζητούμενοι εγκληματίες θα μπορούσαν να περάσουν απαρατήρητοι από διάφορες χώρες. Εκτός από τους αστυνομικούς που επιχειρούν επιτόπου, χρειάζονται και οι ανακριτές πιο άμεση πρόσβαση στις οικείες διεθνείς βάσεις δεδομένων. Καθώς η πλειονότητα των εγκληματιών δρουν σε διασυνοριακό επίπεδο, ο έγκαιρος εντοπισμός των διεθνών συνδέσμων είναι ζωτικής σημασίας για την επιτυχία της ποινικής έρευνας.

Τέλος, ο βαθμός στον οποίο διευκολύνονται οι **διασυνοριακές επιχειρησιακές αστυνομικές δραστηριότητες** (όπως οι διασυνοριακές καταδιώξεις ή η διασυνοριακή παρακολούθηση) ποικίλλει σημαντικά σε ολόκληρη την ΕΕ. Ενώ ορισμένες χώρες επιτρέπουν σε μεγάλο βαθμό την αμοιβαία πρόσβαση στις βάσεις δεδομένων των αρχών επιβολής του νόμου (συμπεριλαμβανομένων των τελωνείων και της συνοριοφυλακής), άλλες επιβάλλουν πολύ αυστηρούς γεωγραφικούς ή χρονικούς περιορισμούς στις διασυνοριακές καταδιώξεις ή δεν επιτρέπουν σε αλλοδαπούς αστυνομικούς να συλλαμβάνουν υπόπτους στο έδαφός τους κατά τη διάρκεια διασυνοριακής καταδίωξης.

Η σύμβαση εφαρμογής της Συμφωνίας του Σένγκεν (ΣΕΣ)⁵² που καθορίζει τις βασικές αρχές για την αστυνομική συνεργασία, καθώς και η σουηδική απόφαση-πλαίσιο 2006/960/ΔΕΥ για την απλούστευση της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου αποτελούν αμφότερες μέρος του κεκτημένου του Σένγκεν. Οι διατάξεις της σύμβασης παρέχουν σημαντική ευελιξία στα συμβαλλόμενα κράτη όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο επιλέγουν να την εφαρμόσουν. Στην πράξη, χρησιμοποιούνται συστηματικά διμερείς ή πολυμερείς συμφωνίες για την περαιτέρω ανάπτυξη αυτής της κοινής βάσης αναφοράς⁵³. Επί του παρόντος υπάρχουν περίπου 60 σχετικές συμφωνίες μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ.

Μια σημαντική πρόκληση στον τομέα της αστυνομικής συνεργασίας είναι ότι το νομοθετικό πλαίσιο είναι κατακερματισμένο και αφήνει μεγάλη ευελιξία στα κράτη μέλη όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο επιλέγουν να το εφαρμόσουν. Οι προτάσεις αστυνομικής συνεργασίας⁵⁴ αποσκοπούν στην αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος και στην ενίσχυση της αστυνομικής συνεργασίας με την παροχή σαφών διαύλων και χρονικών πλαισίων για την ανταλλαγή πληροφοριών και την ενίσχυση του ρόλου της Ευρωπόλ. Η Επιτροπή εκφράζει την ικανοποίησή της σχετικά με την πρόοδο που σημείωσε το Συμβούλιο, το οποίο αποσκοπεί στην έγκριση της γενικής προσέγγισής του σχετικά με την οδηγία και τον κανονισμό τον Ιούνιο του 2022, καθώς και στην έγκριση της σύστασης σχετικά με την επιχειρησιακή αστυνομική συνεργασία. Ως εκ τούτου, οι τριμερείς διάλογοι για τις προτάσεις αυτές θα μπορούσαν να ξεκινήσουν φέτος, με τις επακόλουθες εγκρίσεις να αναμένονται πριν από το τέλος του 2023.

---

⁵² Άρθρα 39 έως 47 της σύμβασης εφαρμογής της Συμφωνίας του Σένγκεν.

⁵³ Άρθρο 39 παράγραφος 5 της σύμβασης εφαρμογής της Συμφωνίας του Σένγκεν.

⁵⁴ Καλύπτουν την πρόταση σύστασης του Συμβουλίου σχετικά με την επιχειρησιακή αστυνομική συνεργασία [COM (2021) 780 final], την πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου των κρατών μελών [COM (2021) 782 final] και την πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την αυτοματοποιημένη ανταλλαγή δεδομένων για την αστυνομική συνεργασία [COM (2021) 784 final].

Είναι σημαντικό να συνεχιστεί η ανάπτυξη των εργαλείων που έχουν στη διάθεσή τους οι αστυνομικές αρχές. Η χρήση και η ανταλλαγή εκ των προτέρων πληροφοριών σχετικά με τους επιβάτες σε συνδυασμό με τις καταστάσεις ονομάτων επιβατών έχουν ήδη αποφέρει απτά αποτελέσματα στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας και του σοβαρού εγκλήματος. Μια νέα νομοθετική πρωτοβουλία βρίσκεται στο στάδιο της προετοιμασίας για τη βελτίωση της χρήσης των εκ των προτέρων πληροφοριών σχετικά με τους επιβάτες, μεταξύ άλλων για σκοπούς επιβολής του νόμου, με την ενίσχυση της ασφάλειας δικαίου και την κάλυψη των κενών που προέκυψαν από την αξιολόγηση του 2020 της οδηγίας για τις εκ των προτέρων πληροφορίες σχετικά με τους επιβάτες⁵⁵, παρέχοντας παράλληλα τις αναγκαίες διασφαλίσεις. Έχει προγραμματιστεί να υποβληθεί έως το τέλος του 2022.

Πλαίσιο 8. Προτεραιότητες για την αστυνομική συνεργασία

- Ταχεία έγκριση των προτάσεων αστυνομικής συνεργασίας και εφαρμογή της σύστασης για την επιχειρησιακή αστυνομική συνεργασία που αναμένεται να εγκριθεί από το Συμβούλιο τον Ιούνιο.
- Έγκριση από την Επιτροπή, έως το τέλος του 2022, πρότασης για νέο νομοθετικό μέτρο σχετικά με τις εκ των προτέρων πληροφορίες σχετικά με τους επιβάτες, ώστε να ενισχυθεί η χρήση τους για σκοπούς επιβολής του νόμου.
- Περαιτέρω ενοποίηση των διαύλων διεθνούς συνεργασίας, βελτίωση των συστημάτων διαχείρισης υποθέσεων και αυτοματοποίηση των διαδικασιών στα ενιαία σημεία επαφής (SPOC).
- Αποτελεσματική και άμεση πρόσβαση μέσω διαδικτύου σε εθνικές, ενωσιακές και διεθνείς βάσεις δεδομένων επιβολής του νόμου για το προσωπικό των ενιαίων σημείων επαφής, τους ανακριτές και τους αστυνομικούς που επιχειρούν επιτόπου, στον βαθμό που αυτό είναι αναγκαίο για την εκτέλεση των καθηκόντων τους.
- Αποτελεσματική πρόσβαση των αστυνομικών που επιχειρούν επί τόπου σε εθνικές (ή διεθνείς) βάσεις δεδομένων μέσω φορητών συσκευών, ιδίως στις παραμεθόριες περιοχές.
- Διαλειτουργικότητα των εργαλείων ραδιοεπικοινωνίας.

4.5. Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν

Το Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν (SIS) είναι το κύριο αντισταθμιστικό μέτρο για την κατάργηση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα, καθώς παρέχει ουσιαστική στήριξη στην πολιτική μετανάστευσης και ασφάλειας σε ολόκληρο τον χώρο Σένγκεν και στα εξωτερικά του σύνορα.

Το SIS αποκτά διαρκώς ολοένα και μεγαλύτερη σημασία για την ασφάλεια και τη διαχείριση των συνόρων στην Ευρώπη. Μολονότι η χρήση του συστήματος επηρεάστηκε από την κρίση της νόσου COVID-19 λόγω της σχετικής μείωσης των μετακινήσεων και της μείωσης του αριθμού των συνοριακών ελέγχων που διενεργήθηκαν τη συγκεκριμένη περίοδο, η χρήση του SIS στην Ευρώπη αυξάνεται πλέον σταθερά, καθώς στο τέλος του 2021 οι καταχωρίσεις⁵⁶ που εισήχθησαν από τα κράτη μέλη στη βάση δεδομένων του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν άγγιξαν τον αριθμό ρεκόρ των 90 εκατομμυρίων⁵⁷. Έως τον Δεκέμβριο του 2019 ακριβώς πριν από την έναρξη της πανδημίας, ο αριθμός των αναζητήσεων στο Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν ανήλθε στον αριθμό ρεκόρ των 6,6 δισεκατομμυρίων, και σε ρεκόρ 283 713 επιτυχών αναζητήσεων⁵⁸ (υπερδιπλασιάστηκε από 128 598 επιτυχείς αναζητήσεις το 2014). Το 2021 πραγματοποιήθηκαν

⁵⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32004L0082>.

⁵⁶ Ως καταχώριση νοείται ένα σύνολο δεδομένων που εισάγεται στο Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν και επιτρέπει στις αρμόδιες αρχές να ταυτοποιούν πρόσωπο ή αντικείμενο με σκοπό την ανάληψη συγκεκριμένης δράσης.

⁵⁷ Πρόκειται για αύξηση σχεδόν 20 εκατομμυρίων πρόσθετων καταχωρίσεων σε σύγκριση με τα δεδομένα πριν από τέσσερα χρόνια (71 εκατομμύρια έως τον Δεκέμβριο του 2016).

⁵⁸ Ως επιτυχής αναζήτηση νοείται κάθε αντιστοιχία που πληροί τα ακόλουθα κριτήρια: α) έχει επιβεβαιωθεί από: i) τον τελικό χρήστη· ή ii) την αρμόδια αρχή σύμφωνα με τις εθνικές διαδικασίες, όταν η συγκεκριμένη αντιστοιχία βασίστηκε στη σύγκριση βιομετρικών δεδομένων· και β) ζητείται η ανάληψη περαιτέρω δράσεων.

περισσότερες από 7 δισεκατομμύρια αναζητήσεις στο SIS⁵⁹, ενώ 222 967 αναζητήσεις ήταν επιτυχείς, γεγονός που συνέβαλε στην επίλυση αυτού του αριθμού υποθέσεων στις ευρωπαϊκές χώρες που χρησιμοποιούν το σύστημα.

Με βάση τις αξιολογήσεις Σένγκεν που διενεργήθηκαν, μπορεί να συναχθεί το συμπέρασμα ότι **τα κράτη μέλη έχουν γενικά εφαρμόσει και χρησιμοποιήσει το Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν αποτελεσματικά και ομοιόμορφα**. Παρά το γεγονός ότι σε ορισμένα κράτη μέλη εντοπίστηκαν σοβαρές ελλείψεις στην εφαρμογή του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν, οι χώρες αυτές εργάζονται επείγοντως και ενεργά για την αντιμετώπιση των ελλείψεων.

Κατά τη διάρκεια των αξιολογήσεων προέκυψαν ορισμένες **επαναλαμβανόμενες ελλείψεις**:

- Τα κράτη μέλη δεν εισάγουν όλες τις σχετικές πληροφορίες στο Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν. Για παράδειγμα, δεν επισυνάπτονται πάντοτε δακτυλικά αποτυπώματα και φωτογραφίες, ακόμη κι αν τα δεδομένα αυτά είναι διαθέσιμα σε επίπεδο χώρας. Σε ορισμένες περιπτώσεις αυτό οφείλεται στην έλλειψη τεχνικών εργαλείων ή υποχρεωτικών διαδικασιών σε επίπεδο χώρας, βάσει των οποίων οι αρχές που εκδίδουν την καταχώριση είναι υποχρεωμένες να προσθέτουν τα εν λόγω δεδομένα όταν είναι διαθέσιμα.
- Δεν εμφανίζονται όλες οι πληροφορίες που είναι διαθέσιμες στην καταχώριση του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν (π.χ. διαθέσιμη φωτογραφία προσώπου) στους τελικούς χρήστες, δηλαδή στους αστυνομικούς, τους συνοριοφύλακες και άλλους χρήστες όταν ανατρέχουν στο σύστημα. Αυτό καθιστά δύσκολη την ορθή ταυτοποίηση του προσώπου που αποτελεί αντικείμενο καταχώρισης και τη λήψη των κατάλληλων μέτρων.
- Σε ορισμένα κράτη μέλη δεν έχει σημειωθεί πρόοδος στη χρήση νέων εργαλείων, όπως η λειτουργία αναζήτησης δακτυλικών αποτυπωμάτων μέσω του SIS. Αυτό έχει σημαντικές συνέπειες, και οδηγεί σε κενά ασφαλείας.
- Τα τμήματα SIRENE, δηλαδή οι διοικητικές δομές που ασχολούνται με την ανταλλαγή πληροφοριών συμπληρωματικών προς τις καταχωρίσεις του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν, βρίσκονται στο επίκεντρο της λειτουργίας του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν, αλλά δεν διαθέτουν πάντα επαρκές προσωπικό και τεχνικούς πόρους, συμπεριλαμβανομένων αυτοματοποιημένων και ολοκληρωμένων εργαλείων ροής εργασιών, ώστε να είναι σε θέση να ανταλλάσσουν αποτελεσματικά τις πληροφορίες αυτές.
- Η περιορισμένη ενίσχυση των ανθρώπινων και τεχνικών πόρων των τμημάτων SIRENE συχνά δοκιμάζει τα όρια των δυνατοτήτων τους. Η ποιότητα και η ταχύτητα της ανταλλαγής πληροφοριών και της επιχειρησιακής συνεργασίας μεταξύ των υπηρεσιών είναι ζωτικής σημασίας για την παρακολούθηση της πορείας των επιτυχών αναζητήσεων, ώστε να διασφαλίζεται, για παράδειγμα, η προστασία των αγνοουμένων και των ευάλωτων ατόμων.
- Ορισμένα κράτη μέλη δεν συνέδεσαν τα συστήματα αυτόματης αναγνώρισης αριθμού πινακίδας με το Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν, με αποτέλεσμα να περιορίζεται η συνολική ασφάλεια εντός του χώρου Σένγκεν και στα εξωτερικά σύνορα.

Πλαίσιο 9. Προτεραιότητες για το Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν

- Ταχεία εφαρμογή του ανανεωμένου Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν το συντομότερο δυνατόν, ώστε να περιλαμβάνει νέες κατηγορίες καταχωρίσεων και να επιφέρει νέες λειτουργικές δυνατότητες που θα ενισχύσουν περαιτέρω την αποτελεσματικότητα του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν.
- Ενίσχυση της επάρκειας του προσωπικού και των πόρων στα τμήματα SIRENE των κρατών μελών με την αυτοματοποίηση της ροής εργασιών, προκειμένου να διεκπεραιωθεί ο υψηλός

⁵⁹ Στο SIS πραγματοποιήθηκαν 6,6 δισεκατομμύρια αναζητήσεις το 2019 και 7,0 δισεκατομμύρια αναζητήσεις το 2021.

αριθμός εισερχόμενων επιτυχών αναζητήσεων και να διασφαλιστεί η ποιότητα και η ταχύτητα της ανταλλαγής πληροφοριών και της συνεργασίας.

- Πλήρης αξιοποίηση της λειτουργίας αναζήτησης δακτυλικών αποτυπωμάτων στο Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν.

4.6. Προστασία δεδομένων

Ένα περαιτέρω σημαντικό μέρος του κεκτημένου του Σένγκεν είναι οι κανόνες σχετικά με την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Οι ειδικές διατάξεις για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στο κεκτημένο του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν και του Συστήματος Πληροφοριών για τις Θεωρήσεις και, μελλοντικά, στα νέα συστήματα πληροφοριών (σύστημα εισόδου-εξόδου, ETIAS, διαλειτουργικότητα), οι διατάξεις του γενικού κανονισμού για την προστασία δεδομένων (ΓΚΠΔ)⁶⁰ στον οποίο κάνει διασταυρούμενες αναφορές το κεκτημένο των εν λόγω συστημάτων, καθώς και η οδηγία για την προστασία των δεδομένων στον τομέα της επιβολής του νόμου⁶¹ αποτελούν τις κύριες νομοθετικές απαιτήσεις που εφαρμόζονται σε αυτόν τον τομέα.

Η αποτίμηση του τρόπου με τον οποίο τα κράτη μέλη υλοποιούν και εφαρμόζουν το κεκτημένο του Σένγκεν, ειδικότερα σε σχέση με το SIS και το VIS στο πλαίσιο των απαιτήσεων προστασίας δεδομένων, αποτελεί βασική διασφάλιση.

Μολονότι δεν εντοπίστηκαν σοβαρές ελλείψεις κατά την αξιολόγηση Σένγκεν και η συμμόρφωση με τις εφαρμοστέες πράξεις του δικαίου της ΕΕ σε μεμονωμένες περιπτώσεις πρέπει να αξιολογείται κατά περίπτωση, εξακολουθούν να υπάρχουν διάφορα **επαναλαμβανόμενα ζητήματα** που πρέπει να αντιμετωπιστούν:

- Ορισμένες εθνικές αρχές προστασίας δεδομένων (ΑΠΔ) δεν διαθέτουν επαρκείς ανθρώπινους και οικονομικούς πόρους, κάτι που παρεμποδίζει τις δυνατότητές τους να εκτελούν όλα τα καθήκοντά τους στο πλαίσιο του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν και του Συστήματος Πληροφοριών για τις Θεωρήσεις.
- Ορισμένες από τις αρχές προστασίας δεδομένων κινδυνεύουν να επηρεαστούν από εξωτερικούς παράγοντες στο έργο τους, κάτι που θα μπορούσε να επηρεάσει την ανεξαρτησία τους.
- Δεν έχουν ανατεθεί σε όλες τις αρχές προστασίας δεδομένων αποτελεσματικές διορθωτικές εξουσίες έναντι των αρχών επιβολής του νόμου.
- Σε ορισμένα κράτη μέλη, κρίθηκε αναγκαία η διενέργεια συχνότερων και πιο ολοκληρωμένων επιθεωρήσεων από τις αρχές προστασίας δεδομένων προκειμένου να εκπληρώσουν το καθήκον τους όσον αφορά τον έλεγχο της νομιμότητας της επεξεργασίας δεδομένων στο πλαίσιο του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν και του Συστήματος Πληροφοριών για τις Θεωρήσεις.
- Συχνά, οι αρχές προστασίας δεδομένων δεν πληρούν την απαίτηση διενέργειας ελέγχων στις πράξεις επεξεργασίας δεδομένων στο πλαίσιο του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν και των Συστημάτων Πληροφοριών για τις Θεωρήσεις τουλάχιστον ανά τετραετία.
- Επίσης, απαιτούνται συχνά βελτιώσεις όσον αφορά την ενημέρωση σχετικά με τα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων σε σχέση με το Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν και το Σύστημα Πληροφοριών για τις Θεωρήσεις και τη διαδικασία για την άσκηση των εν λόγω δικαιωμάτων.

⁶⁰ Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 (ΕΕ L 119 της 4.5.2016, σ. 1).

⁶¹ Οδηγία (ΕΕ) 2016/680 (ΕΕ L 119 της 4.5.2016, σ. 89).

- Η περίοδος τήρησης αρχείων καταγραφής των αναζητήσεων στα συστήματα πληροφοριών εξακολουθεί, σε ορισμένες περιπτώσεις, να μη συνάδει με το κεκτημένο του Σένγκεν.
- Συχνά, δεν υπάρχει προληπτικός αυτοέλεγχος όσον αφορά τη συμμόρφωση με τις διατάξεις για την προστασία δεδομένων από μέρους των υπευθύνων επεξεργασίας δεδομένων, όπως τακτικός έλεγχος των αρχείων καταγραφής.
- Τέλος, δεν παρέχεται πάντοτε τακτική και συνεχής κατάρτιση σε θέματα προστασίας και ασφάλειας των δεδομένων για όλο το επιχειρησιακό προσωπικό που έχει πρόσβαση στα συστήματα πληροφοριών.

Πλαίσιο 10. Προτεραιότητες για την προστασία των δεδομένων

- Τα κράτη μέλη θα πρέπει να παρέχουν επαρκείς πόρους στις αρχές προστασίας δεδομένων, προκειμένου αυτές να εκτελούν τα καθήκοντά τους στο πλαίσιο του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν και του Συστήματος Πληροφοριών για τις Θεωρήσεις.
- Οι αρχές προστασίας δεδομένων θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι έλεγχοι των πράξεων επεξεργασίας δεδομένων στο Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν και στο Σύστημα Πληροφοριών για τις Θεωρήσεις διενεργούνται τουλάχιστον ανά τετραετία.
- Οι αρμόδιες αρχές του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν και του Συστήματος Πληροφοριών για τις Θεωρήσεις θα πρέπει να παρακολουθούν την πορεία εφαρμογής των συστάσεων, ιδίως όσον αφορά τον αυτοέλεγχο και την κατάρτιση.
- Κατά την εφαρμογή των νέων συστημάτων πληροφοριών για τον έλεγχο των συνόρων (σύστημα εισόδου-εξόδου, ETIAS, διαλειτουργικότητα), όλες οι αρμόδιες οντότητες υιοθετούν πλήρως την προσέγγιση της προστασίας της ιδιωτικής ζωής ήδη από τον σχεδιασμό. Θα πρέπει να διασφαλιστεί ότι οι απαιτήσεις προστασίας των δεδομένων είναι πλήρως ενσωματωμένες θα τηρούνται από την πρώτη στιγμή της χρήσης των εν λόγω συστημάτων.

5. Επόμενα βήματα

Ενώ σήμερα είμαστε καλύτερα εφοδιασμένοι για να ανταποκριθούμε στις τρέχουσες και μελλοντικές προκλήσεις, κάθε νομοθεσία ή πλαίσιο έχει νόημα μόνον εφόσον εφαρμόζεται αποτελεσματικά και έγκαιρα.

Οι αξιολογήσεις Σένγκεν που διενεργήθηκαν κατά τα τελευταία έτη επιβεβαίωσαν ότι τα κράτη μέλη εφαρμόζουν επαρκώς το κεκτημένο του Σένγκεν στους διάφορους τομείς πολιτικής και ότι ο μηχανισμός έχει επιτύχει το επιθυμητό και επιδιωκόμενο αποτέλεσμα. Ωστόσο, έχουν εντοπιστεί αδυναμίες και ελλείψεις, ενώ σε ορισμένους τομείς δεν έχει σημειωθεί ικανοποιητική πρόοδος. Η παρούσα έκθεση προσδιορίζει τους βασικούς τομείς προτεραιότητας που απαιτούν επείγουσες βελτιώσεις και επισημαίνει ότι είναι αναγκαία η ταχεία και κατάλληλη εφαρμογή όλων των διαθέσιμων εργαλείων.

Με τον κύκλο Σένγκεν, ο χώρος Σένγκεν διαθέτει πλέον **ενισχυμένη και άρτια διακυβέρνηση**, η οποία διασφαλίζει την πολιτική καθοδήγηση για την ορθή εφαρμογή και την τακτική παρακολούθηση της νομοθεσίας. Μετά τα πρώτα βήματα για την υλοποίηση του κύκλου, είναι αναγκαίο να συνεχιστεί η διασφάλιση των κοινών προσπαθειών και της κοινής ευθύνης των κρατών μελών, των θεσμικών οργάνων και των οργανισμών της ΕΕ για τη διαδικασία, στην πορεία προς τον επόμενο ετήσιο κύκλο του 2023.

Είναι απαραίτητο να συνεχιστούν οι προσπάθειες για την επίτευξη πλήρως **αποτελεσματικής ευρωπαϊκής ολοκληρωμένης διαχείρισης των συνόρων**, φέρνοντας σε επαφή όλους τους σχετικούς φορείς τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο. Σε έναν χώρο χωρίς ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα, η στενή **αστυνομική συνεργασία** μεταξύ των κρατών μελών, σε συνδυασμό με την αποτελεσματική υλοποίηση των συστημάτων πληροφοριών μεγάλης κλίμακας, ιδίως του **Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν**, καθώς και οι αποτελεσματικές πολιτικές **επιστροφών και κοινές πολιτικές θεωρήσεων**, είναι απαραίτητα στοιχεία.

Επιπλέον, είναι κρίσιμης σημασίας να μη χαθεί ο στόχος της πλήρους εφαρμογής της νέας αρχιτεκτονικής ΤΠ έως το τέλος του 2023. Η ΕΕ έχει σχεδιάσει ένα από τα πλέον **τεχνολογικά προηγμένα** συστήματα διαχείρισης των συνόρων στον κόσμο και πρέπει να υλοποιήσουμε εγκαίρως αυτό το φιλόδοξο εγχείρημα.

Η παροχή επαρκών πόρων και κατάρτισης σε όσους εφαρμόζουν και επιβάλλουν το κεκτημένο του Σένγκεν είναι ζωτικής σημασίας για να διασφαλιστεί η αποτελεσματική εκπλήρωση των νομικών μας δεσμεύσεων στην πράξη. Στο πλαίσιο αυτό, οι οργανισμοί της ΕΕ διαδραματίζουν καίριο ρόλο, άρα είναι σημαντικό να διασφαλιστεί η πλήρης αξιοποίηση της εντολής τους.

Τέλος, η ταχεία και αποτελεσματική εφαρμογή των **συστάσεων** που διατυπώνονται στις αξιολογήσεις Σένγκεν είναι καίριας σημασίας.

Η ενισχυμένη πολιτική ευθύνη που θα βασίζεται στον διάλογο και την τακτική παρακολούθηση θα διασφαλίσει την υλοποίηση των προτεραιοτήτων για τον χώρο Σένγκεν. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη και τους οργανισμούς της ΕΕ να λάβουν τα αναγκαία μέτρα για την υλοποίηση αυτών των προτεραιοτήτων και την παρακολούθησης της πορείας τους.

Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή καλεί, τον Ιούνιο, το Συμβούλιο Σένγκεν να εγκρίνει τα βασικά στοιχεία του νέου μοντέλου διακυβέρνησης Σένγκεν και τις προτεραιότητες για την περίοδο 2022-2023, όπως ορίζονται στην παρούσα έκθεση. Η Επιτροπή θα παρακολουθεί στενά τη διαδικασία αυτήν, τόσο σε πολιτικό όσο και σε τεχνικό επίπεδο, και θα υποβάλει έκθεση σχετικά με την πρόοδο που έχει σημειωθεί και τις επακόλουθες ενέργειες στο τέλος του ετήσιου κύκλου.